

Institutul European din România

Raportul Studiului 6

**IMPACTUL TRANSPUNERII SISTEMULUI CALITĂȚII
DIN UNIUNEA EUROPEANĂ
ÎN ANUMITE SECTOARE INDUSTRIALE ROMÂNEȘTI**

Nicolae DRAGULANESCU
Șerban Lucian BROCHÉ

Consultant UE: Bernard VAUCELLE

CUPRINS

Introducere

Rezumat

Secțiunea 1. Cadrul românesc specific

Secțiunea 2. Relevanța pentru procesul de aderare

Secțiunea 3. Sinopsisul transpozițiilor realizate și planificate ale vechilor/ noilor

Directive precum și ale Directivelor din Abordarea Globală

Secțiunea 4. Analiza principalilor actori din infrastructura evaluării conformității și calității

- 4.1. Ministerul Industriilor și Resurselor
- 4.2. Notificarea
- 4.3. Acreditarea
- 4.4. Standardizarea
- 4.5. Metrologia
- 4.6. Organizații de educare, instruire și consultanță
- 4.7. Alte Organizații de supraveghere a pieței

Secțiunea 5. Impactul conformării industriei prelucrătoare românești la Acquis-ul comunitar

Secțiunea 6. Crearea unui sistem de acces la expertiză („coaching shared system”) pentru agenții economice și utilizarea informației ca resursă strategică, pentru a face față presiunilor concurențiale

Secțiunea 7. Politică Națională a Calității. Recomandări pentru Guvernul României

Notă

Abrevierile utilizate în cadrul studiului pentru a desemna diferitele tipuri de reglementări românești sunt : L – Lege, OG – Ordonanța Guvernului, OUG – Ordonanța de Urgență a Guvernului, HGR – Hotărârea Guvernului României, OM – Ordinul Ministrului

Contribuții

Acest raport a fost elaborat de Nicolae Drăgulănescu și Lucian Broche cu sprijinul activ al lui Bernard Vaucelle. Aurel Rizescu a contribuit cu Anexa 3. Introducerea, Rezumatul, Secțiunea 1, Secțiunea 4 (4.6 și 4.7.) și Secțiunea 7 au fost realizate de Nicolae Drăgulănescu. Lista de recomandari, Secțiunea 2, Secțiunea 3, Secțiunea 4 (4.1, 4.2, 4.3, 4.4, 4.5), Secțiunea 5, Secțiunea 6 au fost realizate de Lucian Broche inclusiv aceea referitoare la elaborarea unui coaching system. Recomandările generale au fost formulate de ambii autori principali.

Această versiune a Raportului nu include multe informații de bază furnizate inițial de autori ca răspuns la cerințele Termenilor de referință, întrucât aceste informații sunt oferite de diferite surse disponibile din Uniunea Europeană dar și datorită volumului, în mod necesar limitat, al acestui Raport.

Mulțumiri

Echipa care a realizat acest studiu mulțumește pentru toate informațiile, comentariile și recomandările primite din partea diferitelor părți interesate, inclusiv a reprezentanților

MIR, ANPC, BRML, RENAR, ASRO, CCIR și Delegației Comisiei Europene în România.

Autorii își asumă întreaga responsabilitate pentru datele și opiniile publicate în cadrul acestui studiu.

INTRODUCERE

Obiectivul major al acestui studiu este de a evalua impactul transpunerii sistemului calității din Uniunea Europeană (standarde, norme, reglementări tehnice) asupra unor sectoare cheie ale industriei românești, atât la nivel macroeconomic, cât și la nivel microeconomic.

Tematica Studiului 6 este una din cele 14 tematici identificate de autoritățile românești competente ca fiind prioritare în procesul de negociere. Toate aceste studii sunt finanțate prin proiectul PHARE RO 9907-02-01 “*Pre-Accession Impact Studies*”. Obiectivul general al proiectului este de a sprijini România în sensul accelerării pregătirii sale pentru aderarea la Uniunea Europeană, prin întărirea capacității sale instituționale și administrative de adoptare a acquis-ului comunitar precum și prin ajustarea procesului său decizional și a politicilor sale în conformitate cu standardele europene.

Pentru îndeplinirea acestui obiectiv, proiectul își propune să ofere autorităților române un instrument de analiză a impactului posibil al adoptării legislației europene asupra unor sectoare din economia și societatea românească. Pe baza analizei efectuate, proiectul va avansa recomandări cu privire la procedurile administrative optime, aranjamentele instituționale și conținutul politicilor ce vor fi adoptate de România în procesul de negociere a aderării ei la Uniunea Europeană.

Plecând de la cerințele specifice pentru această tematică, de la termenii de referință ai proiectului și de la „Procedura de implementare”, Studiul 6 oferă:

1. O succintă prezentare a aspectelor sistemului calității din Uniunea Europeană cu referire la adoptarea și implementarea acquis-ului comunitar aferent
2. O evaluare concisă și obiectivă a situației curente în România
3. O prezentare a principalelor probleme care mai sunt de soluționat în vederea aderării (cu privire la elaborarea politicilor, adaptarea legislației, măsurile necesare pentru implementarea acestei legislații, etc.)
4. Recomandări fundamentale (bazate pe elementele identificate în cadrul analizei) pentru organizațiile guvernamentale românești implicate în negocierile pentru aderarea României la Uniunea Europeană.

Pentru a investiga impactul transpunerii sistemului calității din Uniunea Europeană sub diferite unghiuri, echipa de cercetători a realizat un sondaj pe baza a 3 chestionare, care au fost aplicate următoarelor categorii de grupuri-țintă:

1. Grupul 1: circa 600 de întreprinderi certificate ISO 9000
2. Grupul 2: 32 de organisme de educare, instruire și consultanță implicate în managementul calității
3. Grupul 3: 20 de organisme de certificare a sistemelor de management al calității

În plus, pentru a colecta date relevante, echipa de cercetare a organizat două întâlniri ale Grupurilor de interes formate din reprezentanți ai unor organizații guvernamentale și neguvernamentale cu atribuții relevante în domeniul infrastructurii calității (corespunzător ariei de aplicare a Directivelor Noii Abordări). Membrii Grupurilor de interes li s-a cerut să realizeze o analiză SWOT a impactului implementării sistemului calității din Uniunea Europeană asupra propriei lor activități. Răspunsurile acestora și alte rezultate ale cercetării sunt prezentate în Secțiunea 3.

REZUMAT

Instrumentele principale care facilitează libera circulație a mărfurilor pe marea piață europeană sunt directivele europene, standardele armonizate, acreditarea, evaluarea conformității și certificarea de terță parte (a sistemului de management, a produselor, a serviciilor, etc.), testarea și metrologia. Aceste instrumente au fost concepute pentru a fi puse în aplicare și folosite în concordanță cu politica economică liberală ce este deschisă concurenței și presupune participarea tuturor partenerilor economici și sociali, inclusiv a autorităților publice care au de jucat un rol important ca ”organism de reglementare”.

Transpunerea sau instituirea acestor instrumente într-o anumită țară nu înseamnă că agenții economici ai acelei țări sunt imediat capabili să le utilizeze în mod optim. Este nevoie de o aptitudine colectivă, de împărtășirea unei aceleiași culturi, pentru ca punerea în practică a instrumentelor respective să atingă nivelul optim al eficienței. Implementarea și dezvoltarea sistemului calității (și a unei politici a calității, a cărei semnificație este bine înțeleasă la toate nivelurile) sunt abordări concrete și recunoscute pe plan internațional, care accelerează integrarea bunei practici și crearea noii culturi comune, ambele aspecte fiind vitale pentru eficiență și competitivitate.

1. Concepte și principii esențiale ale sistemului calității din Uniunea Europeană

1.1. Două concepte fundamentale: sistemul (de management al) calității și politica în domeniul calității

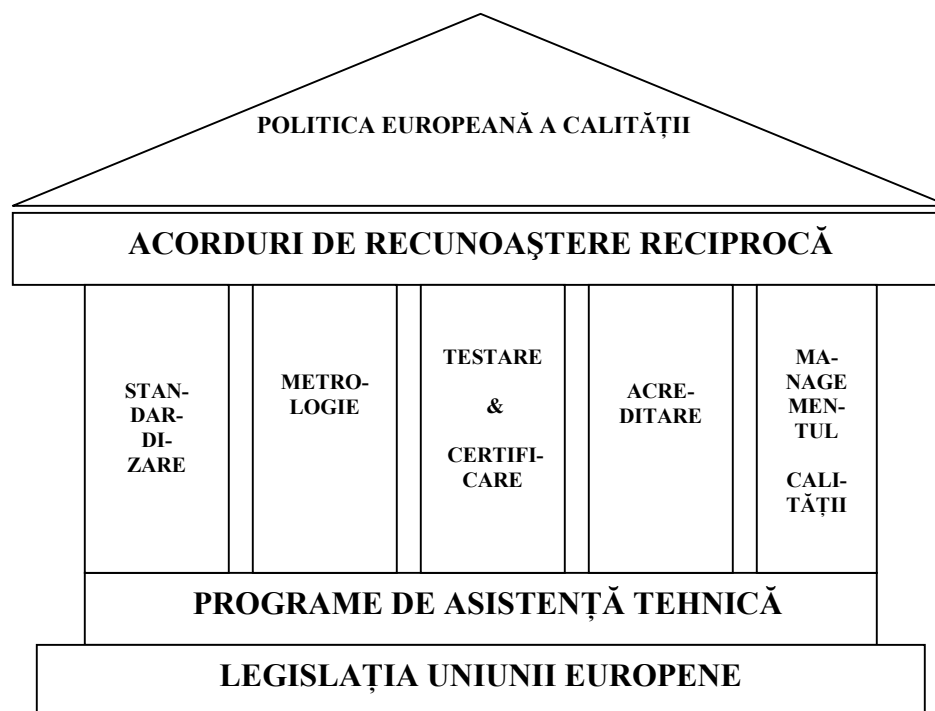
De obicei organizațiile implementează un sistem de management atât pentru „a stabili politica și obiectivele” cât și pentru „a realiza acele obiective”. Un asemenea sistem este chiar *sistemul (de management al) calității*, adică „un sistem de management prin care se orientează și se controlează o organizație în ceea ce privește calitatea”. Aceste definiții (introduse la nivel microeconomic de standardul european EN ISO 9000:2000) pot fi extrapolate la nivel macroeconomic. Astfel, politica în domeniul calității la nivel european/național poate fi definită ca reprezentând „intențiile și direcția generală a Comunității Europene (a unei țări ori a economiei/industriei naționale) cu privire la calitate, așa cum sunt ele exprimate oficial de Comisia Europeană (de Guvern)”.

1.2. Casa Europeană a Calității (“European Quality House”)

Pentru a-și accentua potențialul, piața internă a CE a creat – mai ales între anii 1985-2000 – un *mediu tehnic omogen, transparent și credibil*, în cadrul căruia autoritățile publice, agenții economici și utilizatorii/consumatorii își pot permite să aibă suficientă încredere reciprocă. Această încredere este fundamentată pe competența tehnică a elementelor care compun ceea ce se numește „Casa Europeană a Calității”¹ (*European Quality House*).

---

¹ Sursa: *Comisia Europeană, DG III Industrie – Rapoartele „Seriei Calității – Politica Europeană de Promovare a Calității”, Bruxelles, 1995-1998 și Organizația Europeană pentru Calitate (EOQ).*

Fig. 1.1. - Casa Europeană a Calității

Sursa: EUROPEAN COMMISSION, DG III INDUSTRY –
Reports of "Quality Series – The European Quality Promotion Policy", Brussels, 1995-1998

Casa Europeană a Calității (*European Quality House*) este compusă din diferite structuri publice și private – la nivel european și național – care sunt necesare pentru a demonstra conformitatea, atât în scopul asigurării *liberei circulații* a mărfurilor/roduselor/serviciilor, cât și în vederea dezvoltării și consolidării *competitivității* economiei europene.

Se pot pune în evidență cinci piloni esențiali pentru structura de rezistență a acestei case. Ei sunt:

- Patru piloni instituționali: *Standardizare, Testare și Certificare, Metrologie și Acreditare;*
- Un pilon managerial: *Managementul Calității* (în toate organizațiile implicate, atât publice cât și private, dar mai ales în întreprinderi).

Până în 1985, armonizarea s-a făcut doar prin directivele specifice Vechii Abordări (*Old Approach Directives*) care, adeseori, aveau o acoperire îngustă, conțineau cerințe tehnice obligatorii detaliate și erau supuse unor modificări frecvente, dar impuse de progresul tehnic.

După 1985, au apărut directivele Noii Abordări (*New Approach Directives*) care, spre deosebire de cele ale Vechii Abordări, sunt, toate, *directive de armonizare totală*, ceea ce înseamnă că este interzisă coexistența unor reglementări naționale cu privire la un același interes public sau, dacă totuși acestea mai există, reglementările naționale respective trebuie să devină inaplicabile.

În 1989, Noua Abordare a fost completată de Abordarea Globală (*Global Approach*) privind testarea și certificarea, astfel încât aceste două abordări reprezintă acum, de fapt, o cuprinzătoare *politică a Uniunii Europene* privind evaluarea conformității. Datorită

certificării și acreditării – care generează încredere în produse/ servicii și în furnizorii acestora – „atât Noua Abordare cât și Abordarea Globală promovează un *mediu tehnic omogen, transparent și credibil* în cadrul căruia autoritățile publice, agenții economici și consumatorii pot avea încredere. Cu alte cuvinte, acestea descriu un cadru în care excelența afacerilor și competitivitatea europeană pot fi dezvoltate și sporite”².

COMPONENTELE CASEI EUROPENE A CALITĂȚII

Tabelul 1.1.

COMPONENTE / ACȚIUNI	ELEMENTE / EXEMPLE	ABORDARE OBLIGATORIE	ABORDARE VOLUNTARĂ
1. CADRUL LEGISLATIV	- <i>Directive</i> : Vechea Abordare (VA), Noua Abordare (NA) și Abordarea Globală (GA) - <i>Aspecte orizontale</i> : marcajul CE, responsabilitatea pentru produs, securitatea produsului, supravegherea pieței (în domeniul directivelor NA), organisme notificate, etc.	X (pentru domeniile reglementate)	-
2. ASISTENȚA TEHNICĂ ACORDATĂ ROMÂNIEI DE CE	-Programele PRAQ I, PRAQ II, PRAQ III -Programul PHARE (TTQM, etc.)	- -	- -
3. PILONII CALITĂȚII	-Standardizarea -Metrologia -Testarea, Certificarea și Inspecția -Acreditarea (standardele EN 45000) -Managementul calității (standardele EN ISO 9000 și EN ISO 14000)	- X X X -	X X X X
4. RECUNOAȘTERE RECIPROCĂ	-Acorduri de recunoaștere reciprocă (MRA) -Acorduri Europene de Evaluare a Conformității (ECAA)	(pentru domeniile reglementate)	- - -

1.3. Câteva considerații facilitând analiza și clarificarea impactului transunerii sistemului calității din Uniunea Europeană în România

1. În conformitate cu modelul Casei Europene a Calității, așa cum o casă nu poate avea un acoperiș fără a avea mai întâi o fundație și stâlpi de susținere, în cadrul sistemului național al calității, politica în domeniul calității nu poate fi implementată fără existența cadrului legislativ și instituțional relevant.

² Sursa: Comisia Europeană, DG III Industrie – Rapoartele „Seriei Calității – Politica Europeană de Promovare a Calității”, Bruxelles, 1995-1998.

2. *Domeniul reglementat* reprezintă ansamblul activităților economice și al produselor asociate acestora pentru care, în vederea comercializării lor pe piața comunitară, este necesar ca, în prealabil, să se demonstreze conformitatea produselor cu prevederile diferitelor directive și reglementări tehnice aplicabile. Acest domeniu are legătură cu următoarele aspecte esențiale (în conformitate cu Rezoluția Consiliului din 21 decembrie 1989 privind Evaluarea Globală a Conformității, publicată în JO 90/C10/01):
  - Modulele și procedurile de evaluare a conformității, conform Abordării Globale
  - Marcajul de conformitate EC (CE)
  - Organismele notificate
  - Acordurile de recunoaștere reciprocă MRA (ARR)
  - Acordurile europene de evaluare a conformității ECAA (AEEC)
  - Bunele practici de laborator GLP (BPL)

În consecință, prevederile directivelor Noii Abordări, cât și cele ale Abordării Globale se aplică nu numai produselor noi realizate în țările Uniunii Europene, ci și produselor noi sau uzate (second-hand) importate din țări .

3. *Domeniul voluntar (sau nereglementat)* reprezintă un domeniu incluzând produsele/serviciile care, pentru a putea fi comercializate pentru prima oară pe piața comunitară, nu trebuie să fie conforme cu anumite directive sau reglementări tehnice. Cu toate acestea, pentru a fi recunoscute și acceptate mai bine pe piața europeană sau internațională, aceste produse/servicii trebuie să fie totuși conforme cu anumite *standarde voluntare* ca, de exemplu: standardele de produs/serviciu, standardele de metodă de testare, standardele de proces, standardele terminologice, etc.
4. Toate organismele care realizează testări, calibrări, certificarea produselor, certificarea sistemelor de management al calității, certificarea personalului, certificarea sistemelor de management al mediului sau activități de inspecție fac parte din *infrastructura de evaluare a conformității*. Aceste organisme, împreună cu cele de standardizare și de metrologie, precum și cu cele de consultanță și educare-instruire în domeniul managementul calității, formează împreună *infrastructura sistemului calității* din țara respectivă.
5. Orice laborator de testare sau de calibrare, orice organism de certificare sau de inspecție, desemnat de autoritățile naționale competente pentru a realiza evaluarea conformității în domeniul reglementat este denumit *organism notificat*.
5. Acordul European de Evaluare a Conformității (AEEC) este un acord încheiat între Comunitatea Europeană și fiecare din statele asociate – inclusiv România – în scopul recunoașterii reciproce a rezultatelor evaluărilor conformității.

1.4. Câteva principii ce trebuie evidențiate:

1. Dintre criteriile de la Copenhaga, criteriul „existența unei economii de piață funcționale și capacitatea de a face față presiunilor concurențiale și forțelor pieței din Uniunea Europeană” precum și cel referitor la „aderarea la obiectivele uniunii

- politice, economice și monetare” sunt cerințele cele mai importante pentru toate statele candidate³.
2. Capacitatea României de a-și asuma obligațiile ce decurg din calitatea de membru în ceea ce privește acquis-ul comunitar (reprezentând “cadru legislativ și instituțional necesar pentru implementarea politicilor și obiectivelor Uniunii Europene”) pentru Capitolul 1: Libera circulație a bunurilor presupune promovarea competitivității prin restructurarea orientată de piață a întreprinderilor precum și implementarea directivelor Noii Abordări, pe baza legislației-cadru, alinierea legislației tehnice tradiționale, consolidarea capacității administrative aferente în spiritul acquis-ului comunitar, și stabilirea unui sistem efectiv de supraveghere a pieței.
  3. Promovarea/întărirea competitivității reprezintă principalul obiectiv al politicii industriale a Uniunii Europene. În accepțiunea sa actuală, conceptul “politică industrială” include toate politicile (publice și private) precum și instrumentele având impact asupra sectoarelor industriale și întreprinderilor (publice și private). Conform unei definiții formulate de Comisia Europeană, politica industrială se referă la „implementarea efectivă și coerentă a tuturor politicilor cu impact asupra ajustărilor structurale din industrie, în scopul promovării competitivității”. Politica industrială *interacționează cu alte politici macroeconomice* cum ar fi: politica privind întreprinderile mici și mijlocii, politica privind cercetarea-dezvoltarea, politica în domeniul inovării, politica de investiții străine, politica în domeniul comerțului, politica referitoare la concurență, politica în domeniul educației, politicile sociale și regionale, etc., și *înglobează anumite politici macroeconomice* cum ar fi politica de promovare a calității, politica de protejare și educare a consumatorului, politica de standardizare, etc. Conform viziunii elaborate de Comisia Europeană, dezvoltarea europeană trebuie să se bazeze atât pe competitivitate, cât și pe coeziunea economică și socială. Comisia conștientizează rolul benefic al *competitivității bazate pe calitate* asupra profitabilității afacerilor, în condiții similare de cost. În țările Uniunii Europene, responsabilitatea pentru promovarea cu succes a politicilor industriale revine *atât autorităților publice cât și sectorului privat*, prin intermediul unor așa numite „parteneriate public-privat” care presupun, în special, o delimitare foarte clară a competențelor ce revin fiecărui partener. Este acceptat faptul că *angajamentul politic și puterea exemplului* sunt esențiale pentru creșterea gradului de conștientizare a importanței calității.
  4. Aspecte legate de sistemul calității din Uniunea Europeană sunt incluse și în capitolele 3, 15, 16, 22 și 23 ale acquis-ului comunitar. Astfel, este esențială conștientizarea faptului că managementul calității este o funcție transversală ce presupune o abordare sistemică integratoare, pentru a evita posibilele consecințe contra-productive produse de segmentare (și în special de lipsa cooperării și de comunicarea ineficientă și/ sau inefectivă între factorii implicați).
  5. Libera circulație a bunurilor nu se referă doar la libera circulație a bunurilor/produselor provenind din Uniunea Europeană în România, ci și la circulația liberă a produselor românești (când România va deveni stat membru al

---

³ Sursa: *Comisia Comunităților Europene – Raportul periodic privind progresul României în vederea aderării din 2001, Bruxelles, SEC (2001) 1753, 13.11.2001.*

- Uniunii Europene) spre statele membre ale Uniunii Europene. Așadar, pentru a putea circula liber în cadrul Uniunii Europene, *produsele românești trebuie să fie sau să devină competitive*, iar conformitatea lor cu standardele de referință trebuie să fie evaluată în mod adecvat.
6. Întrucât consumatorii sunt esențiali pentru funcționarea economiei de piață, o politică eficientă a consumatorilor - prin care să se garanteze drepturile consumatorilor și să li protejeze securitatea/ viața, sănătatea și interesele economice - reprezintă o garanție incontestabilă a faptului că economia de piață funcționează în mod eficient și leal. Pentru a evita lezarea consumatorilor – care sunt victime potențiale ale non-calității și lipsei de lealitate – piața liberă necesită un cadru legislativ și instituțional efectiv. Pentru realizarea acestui obiectiv, realizarea de acțiuni pe termen lung pentru educarea consumatorului reprezintă una din prioritățile de bază ale Comisiei.

2. Concluzii principale

Implementarea și permanenta îmbunătățire a transpunerii sistemului calității din Uniunea Europeană (standarde, norme și reglementări tehnice) implică simultan toți actorii economici, publici și privați, fiecare în propriul său domeniu de responsabilitate. În funcție de informațiile primite, de nivelul cunoștințelor acumulate și de resursele disponibile, fiecare întreprindere, fiecare entitate privată ce joacă un rol în procesul de implementare, fiecare autoritate publică este direct implicată în succesul/întârzierea și/sau eșecul nu doar al transpunerii acestor “instrumente” ci, în principal, în utilizarea eficientă a acestora.

Aceasta înseamnă necesitatea unui management planificat, coerent și organizat la și cu toate nivelurile de responsabilitate: național, regional, local și individual. O mobilizare generală este necesară prin toate rețelele specializate și cu implicarea tuturor entităților private și publice.

În ceea ce privește noul “stil” de a elabora și implementa o politică economică, comercială sau industrială, este clar că *implicarea adecvată a autorităților publice este crucială*. Fiecare minister are de jucat un rol, în cadrul unei viziuni comune asupra acelorași obiective. Este necesar ca printre aceste ministere să existe realmente un “antemergător”, așa cum este existentă în toate țările europene, în vederea asigurării coerenței acțiunilor și perspectivelor la nivelurile național, european și internațional.

De exemplu, Directiva 83/189 (în prezent 98/48) a stabilit (prin Art.5) înființarea unui comitet permanent format din înalți funcționari publici, din fiecare țară membră, care să se ocupe de politica standardizării (implicând și evaluarea conformității, acreditarea, etc.). Acest comitet se întrunește de 2-3 ori pe an pentru a asista Comisia Europeană în realizarea politicii europene.

Considerăm că această metodă poate fi aplicată și pentru a impulsiona și susține implementarea Noii Abordări și Abordării Globale, în cadrul diferitelor entități și rețele ale economiei românești. Este evident că, în România, acest rol poate și trebuie să fie jucat de *Ministerul Industriei și Resurselor (MIR)*.

În acest context devin urgente patru **priorități** :

1. Transpunerea în România a tuturor *reglementărilor, directivelor, standardelor și practicilor comunitare* aferente relevante (acreditarea, evaluarea conformității, testarea, metrologia, etc.). Este practic imposibilă integrarea în Uniunea Europeană fără transpunerea totală a acquis-ului comunitar.
2. Crearea, dezvoltarea și întărirea *capacității instituționale și administrative a entităților publice și private*, pentru a le înlesni adoptarea acquis-ului comunitar, și a le face mai capabile să explice, să instruiască, să disemineze informația, să ofere servicii, să colecteze reacțiile clienților și să aplice măsuri corective și preventive .
3. Definierea și implementarea progresivă a unei *politici naționale economic- industriale* vizând fiecare sector industrial, în funcție de punctele tari, punctele slabe, oportunitățile și amenințările specifice fiecăruia din acestea.
4. Implementarea unei *politici naționale în domeniul calității* care să integreze toate aceste acțiuni și care să reprezinte un proces recunoscut ca fiind capabil să confere încredere în produsele și serviciile românești și să reprezinte semnalul și demonstrația unei noi “culturi” responsabile a tuturor factorilor implicați.

Între cercetătorii și experții care au realizat acest studiu au avut loc numeroase discuții în vederea ierarhizării priorităților de mai sus. Unii din ei consideră că transpunerea acquis-ului ar fi o prioritate absolută, câțiva cred că o implementare corectă a acquis-ului nu ar fi posibilă fără o politică industrială națională clară și că această politică ar trebui să reprezinte primul pas, în fine alții sunt convinși că nu există nici o șansă de a implementa în mod efectiv și eficient toate prevederile acquis-ului fără schimbarea prealabilă a concepțiilor, atitudinilor și comportamentelor celor implicați, în special prin implementarea unei *politici naționale adecvate în domeniul calității*, care să fie puternic sprijinită de principalele autorități publice.

Fiecare poziție se bazează pe argumente solide. Nici una din ele nu este însă, în sine, suficientă pentru realizarea obiectivului propus. Doar o combinație bine condusă a acestor patru priorități va fi capabilă să răspundă în mod adecvat problemei dificile cu care se confruntă actualmente România: transpunerea și implementarea efective și eficiente ale acquis-ului comunitar. Studiul și anexele sale reflectă parțial aceste poziții și întrebări...

SECȚIUNEA 1. Cadrul specific românesc

Economia planificată centralizat, specifică României între anii 1945-1989, a inclus și un sistem planificat centralizat al calității produselor/serviciilor, sistem bazat pe următoarele elemente:

I. Circa 12.000 de Standarde de stat obligatorii (Standarde de stat – STAS)

II. Legislație și structuri dedicate exclusiv „Controlului de stat al calității”

În conformitate cu fosta legislație, toate întreprinderile industriale românești se aflau în proprietatea statului și erau obligate să adopte, încă de la înființarea lor, o abordare microeconomică a calității de tip „Controlul calității” (realizată adeseori numai ca abordare de tip „Inspecție”) – abordare existentă încă în majoritatea companiilor actuale. „Asigurarea calității” a fost implementată înainte de 1989 numai de câteva întreprinderi care funcționau mai ales în domeniile nuclear, aeronautic, electronic și al apărării naționale.

Principiile și practicile abordării „Managementului calității totale” au fost, până de curând, practic ignorate în România.

III. O organizație centrală de stat cu rol de inspecție, - IGSCCP (Inspectoratul General de Stat pentru Controlul Calității Produselor), supranumită uneori „poliția calității” – care realiza inspecția tuturor bunurilor ce urmau a fi exportate și aplica amenzi celor care nu respectau calitatea planificată a produselor și serviciilor.

Aceste trăsături caracterizau așa numita „abordare pasiv-represivă a calității”, o politică în domeniul calității ce a fost specifică atât României cât și altor economii planificate centralizat din Europa și Asia, vreme de câteva decenii. Mulți experți în domeniul calității sunt acum de acord cu faptul că această abordare a pătruns în România și în alte țări foste socialiste venind dinspre fosta URSS, care, la rândul ei, a importat-o, după al doilea război mondial, din SUA. („Abordarea calității în SUA a fost, de la începuturile sale, orientată spre comandă și control. Această situație ar putea fi rezultatul influențelor exercitate de managementul politic și militar asupra managementului afacerilor” [Foster T., Managing Quality. An Integrative approach (2001)]).

Acest tip de politică în domeniul calității a avut consecințe nefaste atât în ceea ce privește sistemul educațional cât și în privința creării unei temeinice culturi în domeniul calității, în sensul cu fost adoptate atitudini și comportamente specifice *detectării corecției* defecțiunilor apărute, în locul adoptării acelor ce sunt caracteristice *prevenirii* apariției defecțiunilor. În 1989, această abordare autoritară a fost abandonată și „poliția calității” a fost desființată. Dar consecințele sale contraproductive mai persistă și astăzi.

După 1990, asemeni altor țări din Europa Centrală și de Est, România a fost confruntată cu provocarea reprezentată de implementarea și ajustarea rapidă a sistemelor ei de acreditare și certificare în conformitate cu sistemele calității din UE, precum și de implementarea standardelor calității și sistemelor calității în cadrul firmelor de stat și private. Pentru a atinge aceste obiective, între anii 1990 – 2001, a fost adoptată o nouă legislație și au fost puse bazele noilor infrastructuri în domeniile standardizării, certificării, acreditării, metrologiei și protecției consumatorilor.

În februarie 1990, a fost înființată organizația guvernamentală denumită *Comisia Națională pentru Standardizare, Metrologie și Calitate (CNSMC)*. Ea era formată din șase organizații cu peste 3000 de angajați și era condusă de un Ministru secretar de stat. CNSMC avea scopul de a identifica și defini mutațiile legislative și instituționale necesare, în scopul compatibilizării abordării românești în cele trei domenii cu democrația, economia de piață și politicile comunitare [Drăgulănescu N. – Calitatea în România: de la abordarea pasiv-represivă, la calitatea totală (1995)], [Drăgulănescu N. – Quality management challenges in Romania (2001)]. Pe parcursul celor doi ani de activitate, CNSMC a elaborat peste 20 de proiecte de lege și de hotărâre de guvern în domeniile standardizării, metrologiei, certificării, acreditării și protecției consumatorilor. Aceste proiecte au inițiat procesul de armonizare a legislației românești, standardelor, structurilor și procedurilor în cele trei domenii cu cele existente în statele membre ale UE. În 1991, CNSMC a propus Guvernului României un proiect de *politică națională în domeniul calității* (propunere publicată în Buletinul Guvernului României, nr.30/1991). Ca „răspuns”, în 1992, Guvernului României a desființat CNSMC (prin Ordonanța de Guvern, OG 18/92) și a promulgat trei noi Ordonanțe de Guvern: privind standardizarea (OG 21/1992), metrologia (OG 20/1992) și protecția consumatorilor (OG 21/1992), precum și HGR 167/1992 privind sistemul național de certificare a calității. Toate ordonanțele au fost puse în aplicare imediat, dar aprobarea Parlamentului a venit abia peste doi ani, prin Legea 11/1994.

În conformitate cu aceste noi reglementări, marea majoritate a Standardelor Române (SR, înlocuind STAS) au devenit voluntare, drepturile fundamentale ale consumatorilor au fost recunoscute, a fost creată o nouă organizație guvernamentală – Oficiul pentru Protecția Consumatorilor (precursorul actualei Autorități Naționale pentru Protecția Consumatorilor, ANPC), precum și rețeaua județeană aferentă – iar peste 100 de organizații neguvernamentale de tip asociație pentru protecția consumatorilor au fost înființate în cele mai importante orașe.

Astfel, în 1992, Guvernul României a decis să transfere treptat cele mai multe din responsabilitățile sale în domeniul calității și să se implice doar în câteva domenii precise, în special în ceea ce privește *standardizarea și certificarea* (prin intermediul IRS, Institutul Român pentru Standardizare, o fostă organizație guvernamentală), *metrologia* (prin intermediul BRML - Biroul Român de Metrologie Legală) și *protecția consumatorilor* (prin intermediul OPC – Oficiul pentru Protecția Consumatorilor). Totuși, în cadrul Ministerului Cercetării și Tehnologiei (MCT) a fost înființată o structură cu atribuții de management al unor programe/ proiecte în domeniul calității, finanțate de către UE (în special prin Phare). În 1991, Ministerul Lucrărilor Publice a subordonat Inspectoratul de Stat pentru Construcții (o organizație guvernamentală ce fusese inclusă, până în 1991, în CNSMC). Nu au fost create inițial alte structuri în domeniile calității și/sau protecției consumatorilor, în cadrul altor organizații guvernamentale (ca, de exemplu, Ministerul Industriilor, Ministerul Transporturilor, Ministerul Telecomunicațiilor, Ministerul Educației, Ministerul Sănătății, Ministerul Agriculturii, etc.) deși aceste organizații ar fi trebuit să aibă și preocupări privind calitatea și protecția consumatorilor.

În plus, între anii 1990-2002, au fost create diferite *organizații neguvernamentale* în domeniul calității, cu diferite responsabilități în domeniile certificării, acreditării, educației și training-ului, precum și al consultanței în managementul calității.

Între timp, au fost elaborate și promulgate numeroase reglementări privind asigurarea/certificarea calității și protecția consumatorilor. Cele mai importante au fost următoarele:

- Legea 10/1995, *privind calitatea construcțiilor* (și HGR aferente 272/94, 392/94, 393/94);
- HGR 629/1996, *privind măsuri pentru asigurarea calității produselor și certificarea acestora*;
- HGR 908/1996 *privind constituirea CIC, Consiliul Inter-ministerial pentru Calitate*, având președinția și secretariatul asigurate de MCT, precum și scopul de a evalua/propune legislația în domeniul calității dar și de a aviza Programul Național privind Calitatea Produselor și Serviciilor;
- HGR 1073/1996, *privind evaluarea, certificarea și supravegherea calității la furnizorii forțelor armate*, stabilind crearea structurilor denumite OMCAS, *Organismul Militar de Certificare, Acreditare și Supraveghere* și CCAS, *Comisiile de Certificare, Acreditare și Supraveghere*;
- OG 38/1998, *privind acreditarea și infrastructura pentru evaluarea conformității* și OG 39/1998, *privind activitatea de standardizare națională în România*, prin care s-a decis separarea funcțiilor de reglementare, standardizare și certificare de cele de acreditare;
- HGR 57/ 1999, *privind înființarea CIACART, Consiliul Interministerial pentru Infrastructura Calității și Armonizarea Reglementărilor Tehnice*
- HGR 166/2001, prin care a fost înființată ANPC, *Autoritatea Națională pentru Protecția Consumatorilor*, succesoarea OPC, Oficiul pentru Protecția Consumatorilor, creat în 1992;
- HGR 681/2001, prin care s-a creat CISPPSPC, *Comitetul Interministerial de Supraveghere a Pieței Produselor și Serviciilor și de Protecție a Consumatorilor* (coordonat de ANPC);
- Legea 37/2002, care a aprobat OG 58/2000, modificând substanțial OG 21/1992 (privind protecția consumatorilor) și introducând principiile *responsabilității pentru produsele cu defect*, în conformitate cu directivele europene.

Actuala infrastructură a calității existentă în România este prezentată în Fig.2.1.

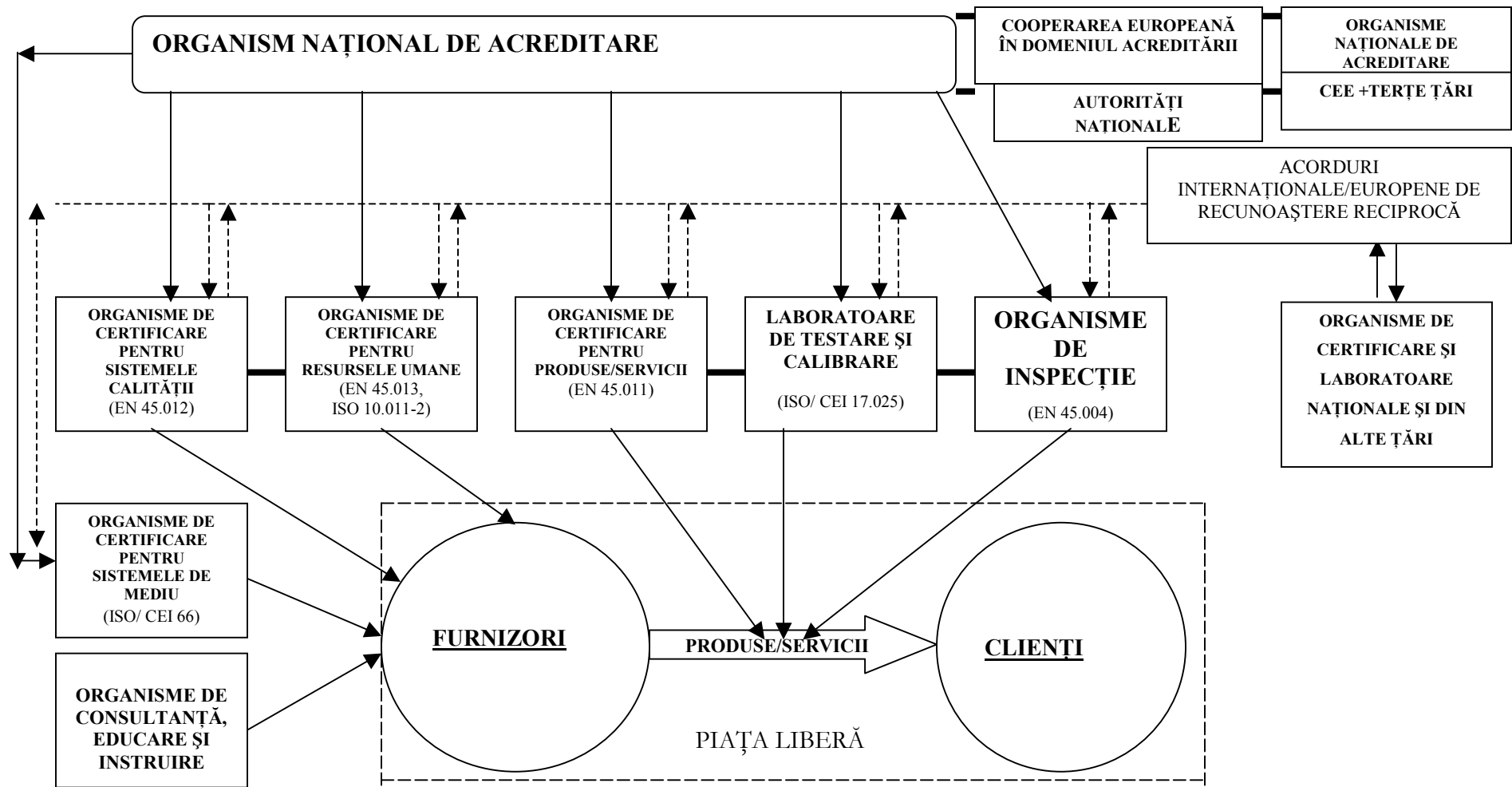

Fig. 2.1. – Generarea confidenței/încrederii în produse/servicii și furnizorii lor prin acreditarea și certificarea de terță parte

SECȚIUNEA 2. Relevanța pentru procesul de aderare

Primul pas în procesul obținerii calității de membru al UE îl constituie adoptarea acquis-ului comunitar, reprezentând un ansamblu de reglementări legislative, proceduri și practici care formează baza alinierii la politicile Uniunii. Pentru a asigura o bună funcționare a pieții interne, printre altele, este necesar să nu existe distorsiuni determinate de existența unor diferențe între reglementările tehnice privind produsele. Astfel, reglementările tehnice au reprezentat o primă direcție de acțiune în cadrul procedurilor de armonizare, conform Tratatului de la Roma.

Statele membre ale UE și-au armonizat în mare măsură reglementările tehnice. Inițial, acest lucru s-a realizat prin existența unor directive specifice pentru fiecare produs, care descriau în detaliu caracteristicile tehnice pe care trebuia să le îndeplinească produsul. Această abordare, cunoscută acum sub numele de *Vechea Abordare*, a fost aplicată cu succes doar în câteva domenii ca industria automobilelor, industria chimică, industria farmaceutică, industria alimentară și în metrologie. De remarcat că, în celelalte domenii, progresul a fost extrem de lent și fără prea mult succes.

O altă abordare a reglementărilor tehnice a fost dezvoltată la mijlocul anilor 80, de astăzi, fără să se mai refere la anumite elemente specifice unui anumit produs și fiind, deci, mai puțin detaliată. Denumită *Noua Abordare*, ea se concentrează asupra cerințelor de bază privind securitatea, protecția sănătății/vieții și a mediului, pentru anumite categorii ample de produse, precum mașinile, produsele medicale, materialele de construcție, etc.

Implementarea tuturor directivelor privind *Noua Abordare* europeană reprezintă o parte a procesului de negociere în domeniul liberei circulații a bunurilor. Implementarea directivelor înseamnă mai mult decât transpunerea lor legislativă întrucât aplicarea lor depinde de funcționarea adecvată a unei *infrastructuri de evaluare a conformității*. Această infrastructură include o serie de funcțiuni specifice, precum: *reglementare, producere/prestare, organisme notificate de testare/inspectare/certificare/supravegherea pieței standardizare/acreditare/metrologie*. Aceste funcțiuni vor fi realizate de diferite organizații din țară, precum ministere, producători locali, laboratoare de testare, organisme de certificare, organizațiile naționale pentru standardizare, acreditare, metrologie, etc. Consolidarea performanțelor diferiților participanți în noile lor roluri, precum și organizarea acestora pentru noile lor roluri reprezintă un element esențial în implementarea Noii Abordări europene.

Implementarea procedurilor de evaluare a conformității pentru anumite categorii de produse are deja o mare importanță în perioada premergătoare obținerii calității de membru al Uniunii Europene. O dată ce legislația românească va fi aliniată la Noua Abordare, va deveni posibilă semnarea unui acord de facilitare a comerțului, cunoscut sub numele de *Protocolul pentru Evaluarea Conformității Europene (PECA/PECE)*. Acest acord permite recunoașterea reciprocă a rezultatelor evaluării conformității în anumite sectoare și prevede recunoașterea reciprocă a produselor industriale comercializate legal pe piețele respective (de exemplu pe piața UE și pe piața românească). Astfel, acordul ar putea crea o „Piață internă” a anumitor produse și, prin eliminarea eventualelor inadvertențe ale prevederilor legale privind exporturile, va putea facilita comercializarea produselor românești pe piața UE, atunci când acestea vor fi capabile să intre în competiție cu produsele comunitare.

La nivel macroeconomic, industria manufacturieră românească ar trebui să beneficieze de *standardele armonizate* introduse prin acquis. Preluarea acquis-ului înseamnă facilitarea accesului pe piața comunitară în măsura în care acest acquis reduce în mod semnificativ barierele tehnice. Se reduce astfel și nevoia unor multiple certificări, pe diferitele piețe ale UE și se îmbunătățesc transparența și încrederea în domeniile legate de calitatea produselor, de toate aceste progrese urmând a beneficia atât exportatorii cât și consumatorii naționali. Ca atare, produsele vor fi supuse unei singure proceduri de evaluare a conformității, stabilite prin MRA/ ARM (Acordul de Recunoaștere Mutuală). În consecință, s-ar putea reduce considerabil, în multe situații, nivelul costurilor de producție. Astfel, preluarea acquis-ului poate avea un rol important în creșterea calității proceselor tehnice și în îmbunătățirea calității produselor operatorilor economici români. Se va ajunge prin urmare la realizarea obiectivelor pe termen-lung ale producătorilor români: *creșterea simultană a productivității muncii și a calității produselor lor.*

SECȚIUNEA 2. Sinopsisul transpozițiilor realizate și planificate ale vechilor/ noilor Directive precum și ale Directivelor din Abordarea Globală

Această secțiune descrie anumite elemente privind structurile de evaluare a conformității ce sunt relevante pentru directivele implicate de Vechea Abordare, Noua Abordare și Abordarea Globală. De menționat că, în România, infrastructura de evaluare a conformității se află încă în curs de implementare și dezvoltare, acest proces prezentând unele dificultăți.

În ceea ce privește crearea unei baze legale pentru evaluarea conformității, trebuie menționat că au fost deja realizate unele acțiuni importante. De exemplu, *Legea privind evaluarea conformității produselor* (Legea 608/ 8 noiembrie 2001) a fost aprobată și publicată în Monitorul Oficial. Ea stabilește un cadru general pentru întregul set de reglementări tehnice bazate pe directivele Noii Abordări europene (reglementări ce sunt și vor fi elaborate de diferite ministere) și atribuie Ministerului Industriilor și Resurselor rolul de autoritate competentă în domeniul coordonării infrastructurii calității și elaborării/implementării politicii de evaluare a conformității. Hotărârea Guvernului României 71/2002, prin care se transpune Decizia Consiliului 93/405 EEC, a aprobat normele metodologice. Cele două reglementări se referă la modulele Abordării Globale pentru diferitele faze ale procedurii de evaluare a conformității, organismele notificate, procedura de notificare, regulile privind aplicarea și utilizarea mărcii de conformitate, anumite principii de bază privind supravegherea pieței precum și un set de sancțiuni.

Au mai fost transpuse în legislația românească alte două directive esențiale, componente ale Noii Abordări, respectiv cea referitoare la *responsabilitatea pentru produsul cu defect* și cea referitoare la *securitatea generală a produselor*. Ambele directive au fost transpuse prin Legea 37/2002, aprobând o OG care a modificat OG 21/1992 privind protecția consumatorilor.

Ceea ce lipsește încă este transpunerea directivei 98/48 care se referă la *procedura de furnizare a informațiilor referitoare la standarde tehnice și reglementări*. Transpunerea textului directivei 98/48 se află în stadiu de proiect, în cadrul procesului de avizare inter-ministerială, și va intra în vigoare în cursul anului 2003.

Directiva privind *jucăriile* 88/378/EEC a fost complet implementată acum câțiva ani, prin HGR 710/1999, modificată deja prin HGR 1275/2001.

Directiva privind *echipamentul de protecție al angajaților și securitatea utilajelor* a fost parțial transpusă în *Legea privind protecția muncii* (90/1996) și în normele ei metodologice.

Transpunerea textului directivei privind *echipamentele de joasă tensiune* se regăsește în HGR 1337/2000. Directiva a devenit operațională în ianuarie 2002 și a fost modificată deja prin HGR 556/2002.

De asemenea, directivele privind *recipientele simple sub presiune și dispozitivele de refrigerare* au fost transpuse și au devenit operaționale în aprilie 2002.

Directiva 90/396/EEC privind *arzătoarele cu combustibili gazoși* a fost transpusă prin HGR 761/2001 și a intrat în vigoare în august 2002.

Prevederile directivelor din Vechea Abordare, 76/767/EEC, 84/525/EEC, 84/526/EEC și 84/527/EEC au fost integral transpuse prin Ordinul Ministrului Industriilor și Resurselor nr.113/19.04.2001. Cu toate acestea, implementarea acestor directive necesită modificări în structura organizatorică a ISCIR, separarea funcțiilor de organism de notificare de cele de supraveghere a pieței și de inspecție. Va fi necesară o perioadă tranzitorie de cel puțin un an și acordarea unei atenții speciale minimizării riscurilor aferente.

OG 38/1998 privind *activitatea de acreditare* a fost recent aprobată prin Legea 245/2002.

De asemenea, OG39/1998 privind *activitatea de standardizare* a fost aprobată prin Legea 355/2002. OG 104/1999 privind *activitatea de metrologie* se află pe agenda Parlamentului, urmând a fi aprobată pe parcursul anului 2003.

Sunt deja operaționale organismele naționale de standardizare (ASRO), acreditare (RENAR), metrologie (BRLM) și supraveghere a pieței (ANPC).

Au fost implementate prevederile OG 562/1999 privind *activitatea națională de cercetare și dezvoltare*, respectiv programele CALIST și INFRAS privind consolidarea infrastructurii calității.

Din 154 Directive ale acquis-ului comunitar, în 2000, România a adoptat 9, în 2001 a adoptat 55, circa 70 în anul 2002; alte 20 directive urmează a fi adoptate în perioada următoare.

Deși procesul de transpunere a legislației europene este un proces în curs de realizare, o parte a acesteia fiind deja inclusă în legi și ordonanțe acceptate de Guvern și Parlament, sunt necesare în continuare eforturi pentru revizuirea și îmbunătățirea a ceea ce deja s-a realizat dar și pentru continuarea acestui proces.

Preocupările actuale ale Ministerului Industriei și Resurselor – care acționează ca autoritate coordonatoare a infrastructurii calității și a politicii de evaluare a conformității – privesc coerența internă a activității sale, conformitatea cu regulile europene și utilizarea corectă a terminologiei. O oportunitate de trecere în revistă a activității desfășurate în acest sector a fost oferită de Programul PHARE de Twinning, RO99EC 01, Construcția instituțiilor guvernamentale românești privind reglementările tehnice ale UE (2001-2002).

SECȚIUNEA 4. Analiza principalilor actori din infrastructura evaluării conformității și calității

Infrastructura de evaluare a conformității este formată din instituții care îndeplinesc funcții specifice în domeniile acreditării, certificării, testării și inspecției. Aceste funcții servesc diferitelor sectoare pentru a stabili conformitatea produselor sub toate aspectele. Anumite aspecte ale evaluării conformității țin deja cont de cerințele esențiale și de alte reglementări tehnice din UE. Infrastructura de evaluare a conformității este în curs de dezvoltare, dar acest proces nu se desfășoară fără anumite dificultăți.

4.1. Ministerul Industriilor și Resurselor

Ministerul Industriilor și Resurselor (MIR) este autoritatea națională care coordonează dezvoltarea infrastructurii calității și evaluării conformității produselor. MIR a făcut progrese remarcabile în acest domeniu cu sprijinul Proiectului de twinning/ înfrățire PHARE RO99EC01 (2001-2002). Practic, acest proiect a pus bazele unui nou sistem românesc de reglementare tehnică și a inițiat evoluția infrastructurii calității. Proiectul a avut următoarele rezultate:

a. crearea cadrului de dezvoltare a structurilor ministeriale și a infrastructurii instituționale corelate;

b. stabilirea în cadrul MIR a unei structuri de coordonare adecvate sprijinită de un sistem informațional. Structura de coordonare are drept principale responsabilități și obiective:

- să coordoneze activitățile infrastructurii calității în România, luând în considerare probleme cum ar fi interesele privind sprijinul reciproc al sectoarelor public și privat;

- să armonizeze mecanismele de bază ale dezvoltării infrastructurii calității având ca scop crearea unui sistem de evaluare a conformității care să sprijine producătorii și produsele românești în obținerea accesului pe piață;

- să creeze, implementeze și monitorizeze programe pentru dezvoltarea infrastructurii calității;

- să participe activ la negocierile importante, bilaterale și europene, care stabilesc cerințele pentru evaluarea conformității;

- să colecteze și să disemineze informații oportune și corecte legate de evaluarea conformității pe plan național și internațional;

- să promoveze prin campanii de informare publică conștientizarea rolului pe care îl are infrastructura calității.

În cadrul acestui Proiect de Înfrățire PHARE, MIR a reușit să stabilească liniile directoare necesare pentru adoptarea în continuare a acquis-ului comunitar.

De asemenea, MIR este responsabil pentru *dezvoltarea economică în România* în general și a *sectoarelor industriale* în special. Misiunea sa este de a stimula, coordona și implementa acțiuni capabile să determine creșterea calității serviciilor și a produselor industriale precum și de a crea pentru întreprinderi un mediu tehnic și cultural adecvat promovării calității. Au fost făcuți deja câțiva pași în direcția sporirii capacității sale administrative.

Comisia Europeană a cerut Guvernului României să elaboreze un document de politică industrială pentru pregătirea adecvată a deschiderii negocierilor la capitolul 15.

Documentul trebuie să stabilească prioritățile pe termen scurt și mediu ale economiei românești și să specifice instrumentele necesare pentru realizarea lor. Hotărârea Guvernului României. 965/2001 a aprobat *Politica Industrială și Planul Național de Acțiune* elaborate de MIR, în cooperare cu alte ministere. După ce au fost aprobate și publicate în Monitorul Oficial nr. 648/16 Octombrie 2001, aceste documente au fost trimise Comisiei Europene care a făcut câteva remarci cu privire la necesitatea creșterii pragmatismului lor precum și a sporirii concordanței lor cu documentul de poziție.

Cu ocazia consultărilor tehnice din 31 ianuarie 2002, experții Comisiei Europene și experții români, membri ai Delegației Naționale pentru Negocieri care a luat ființă prin HGR 273/2001, au decis că aceste documente trebuie să fie îmbunătățite. MIR le-a revizuit, iar versiunile finale au fost trimise Comisiei Europene care le-a analizat și și-a exprimat o poziție pozitivă față de ele. Este important de subliniat faptul că *Planul de Acțiune și Politica Industrială* vor fi permanent îmbunătățite pentru a ține pasul cu evoluția mediului economic.

Un *Grup de lucru interministerial* a luat ființă prin HG R 660/2002. Funcționarea sa a fost reglementată prin Ordinul MIR nr. 342/2001. Acest grup cuprinde 22 de experți care răspund de coordonarea implementării politicii industriale și este deja operațional, lucrând la îmbunătățirea Documentelor Politicii Industriale pentru perioada 2002-2004.

Un *program de twinning/ înfrățire* cu Departamentul de Comerț și Industrie al Marii Britanii este în curs de desfășurare în perioada 2002-2003. Principalele sale obiective sunt:

- să îmbunătățească capacitatea MIR de a elabora și monitoriza politica industrială;
- să dezvolte capacitatea MIR de a întări cooperarea între instituțiile publice;
- să creeze un program-pilot finanțat din fondurile de preaderare și din cele structurale, care să se concentreze pe dezvoltarea unor legături eficiente între industrie și cercetare-inovare și pe extinderea aplicațiilor informatice în industrie;
- să dezvolte o metodă adecvată pentru a evalua competitivitatea sectoarelor industriale și să elaboreze diferite proiecte pentru a îmbunătăți competitivitatea celor mai importante sectoare ale economiei românești;
- să formeze cel puțin 100 de persoane din administrație publică, din diferite sectoare industriale precum și din organizațiile profesionale, pentru a deveni formatori.

Includerea inovației ca obiectiv al politicii industriale este un semn bun. De asemenea, este o provocare pentru MIR și pentru alte ministere, deoarece stimularea inovației în diversele ramuri necesită modificarea actualei paradigme instituționale bazată pe ierarhii, segmentare funcțională și linearitate. Acesta este motivul pentru care personalul MIR ar trebui să fie adecvat pregătit pentru noi domenii cum ar fi: managementul strategic și managementul inovației. Astfel de abilități sunt într-adevăr indispensabile pentru crearea unei noi paradigme a relațiilor între cercetare, inovare și diversele ramuri, care să fie bazată pe o strategie participativă și interactivă și pe o implementare flexibilă și favorabilă. Deoarece concordanța cu acquis-ul implică importante schimbări tehnologice, MIR și celelalte organizații guvernamentale trebuie să promoveze o politică tehnologică activă și să înțeleagă implicațiile dezvoltării tehnologiei asupra costurilor și

profiturilor. Totuși, filosofia liberală actuală este că, în mod esențial, *piața trebuie să rămână principalul arbitru al ritmului, direcției și conținutului inovației*, iar guvernul ar trebui doar să impulsioneze cercetarea-dezvoltarea aplicată printr-o serie de politici stimulative.

În politica industrială românească accentul ar trebui pus pe crearea unor programe de cooperare (“parteneriate public-privat”) în cercetare-dezvoltare, în cadrul fiecărui sector industrial care să folosească fondurile publice doar ca un catalizator pentru o astfel de dezvoltare.

Agenda de cercetare a acestor programe ar trebui în general stabilită de către sectorul respectiv sau ținându-se cont de întreprinzătorii privați, mai degrabă decât de către managerii guvernamentali.

Pentru a fi eficiente, aceste programe de cooperare *ar trebui să se concentreze mai puțin pe lărgirea frontierelor științifice și tehnice și mai mult pe adoptarea, adaptarea, perfecționarea și difuzarea tehnologiilor generice originare din țările cele mai avansate din punct de vedere tehnologic.*

MIR și celelalte organizații guvernamentale ar trebui să dezvolte o abordare care să permită sectoarelor industriale să-și diagnosticheze propriile provocări viitoare și să le ajute să formuleze un răspuns adecvat acestor provocări.

Deosebit de importantă este crearea unor *organizații și aranjamente de sprijin reciproc* care să satisfacă nevoile colective ale diferitelor ramuri industriale; și anume, prin realizarea *mai degrabă a unor investiții publice într-o infrastructură mai largă decât prin ajutor de stat în înțelesul tradițional.* Aceste nevoi se pot concentra, de exemplu, pe asigurarea disponibilității unor tehnici sofisticate și a unor facilități de cercetare pentru crearea de noi produse, accesul la finanțare pe termen lung și consultanță managerială practică. Toate acestea sunt importante pentru sprijinirea dezvoltării proiectelor.

Guvernul ar putea înființa, de exemplu, o serie de *agenții publice independente* care să coordoneze cercetarea nevoilor proprii din diferite sectoare. Cel mai cunoscut exemplu este districtul textil din Emilia Romagna (Italia). Un Centru de informare a fost creat sub forma unui consorțiu ce include autorități publice regionale și asociații de firme mici și mijlocii. Centrul a devenit un catalizator pentru inovatori, deoarece a făcut explicită o problemă de inovare existentă și a îndemnat firmele individuale să accelereze ritmul inovării. Ulterior au fost introduse facilități de design asistate de calculator.

Experițe similare au fost semnalate și în alte părți din regiunea Emilia Romagna, spre exemplu în ceramică, încălțăminte și utilaje agricole; dar și în alte regiuni, ca exemple: un consorțiu universitar din Puglia ce furniza servicii legate de tehnologia informației, o agenție regională ce promova transferul de tehnologie de la universități în Genova, un centru de furnizare de tehnologie digitală în Ancona, etc.

Aceste politici par a fi extrem de reușite și se pare că au generat o rezistență remarcabilă față de concurența internațională. Districtele industriale sprijinite de agenții de cercetare publice regionale sau locale au căpătat, se pare, un dinamism extraordinar. Modelul districtual de organizare industrială este asociat cu funcționarea pe bază de rețele, ceea ce-l deosebește ca mod de coordonare a activității economice atât de modelul ierarhic cât și de cel al pieței pure. Rețelele sugerează abordări pe termen lung și relații consultative ce facilitează investiția în proiectare sau cercetare-dezvoltare. Procesul implică o anumită politică tehnologică și structuri guvernamentale de sprijin.

Acesta este exact genul de inițiativă care este esențial pentru dezvoltarea economică de succes în România.

Responsabilii în domeniul politicilor publice din România pot trage învățăminte din celelalte experiențe europene și nu numai. Modelul regiunii Baden-Württemberg (Germania), bazat pe transfer de tehnologie, conectarea universităților și a institutelor tehnice din regiune cu sistemul întreprinderilor mici și mijlocii; înființarea a 45 de centre de pregătire tehnică în Jutlanda de Vest (Danemarca) care se pare că au stimulat dezvoltarea extraordinară a extrem de penetrantei industrii a engineering-ului într-o comunitate esențialmente rurală; districtele industriale pentru tehnologie de vârf din Statele Unite, dezvoltate în strânsă colaborare cu universitățile locale; “infrastructura indispensabilă” de inovare din agricultura americană, furnizată de guvernul federal din S.U.A.,etc. Furnizarea de infrastructură tehnologică, științifică și educațională, care să permită acestor afaceri private să înflorească și să se dezvolte este o funcție a politicii publice. Diversele exemple oferite sugerează o complementaritate puternică între eforturile publice și private.

Impulsionarea structurilor colaborative poate fi un element decisiv în crearea unei economii competitive și eficiente, adică a unei economii capabile să recupereze întârzierile calitative și cantitative față de competitori.

Aceasta ne pune în fața unui program de politică economică foarte diferit: în locul unor politici de tip “laissez-faire”, ***România are nevoie de noi politici macroeconomice, industriale și de inovare***, care să dezvolte noi forme de finanțare pe termen lung a firmelor și să creeze mecanisme eficiente de guvernare corporativă; să pună la punct infrastructura tehnică modernă pe care firmele private vor putea s-o utilizeze pe baze cooperative; să articuleze o strategie de management al tehnologiilor; să asigure un regim macroeconomic favorabil creării de noi capacități industriale; să încurajeze investițiile în dezvoltarea abilităților tehnice; să creeze o piață financiară care să acționeze ca un catalizator al schimbării structurale și să promoveze cooperarea productivă și inovarea industrială.

În legătură cu acest ultim punct - promovarea inovației -, trebuie precizat că o anumită politică în domeniul inovării ar trebui să izoleze diverșii factori determinanți ai inovării pe sectoare , astfel încât obiectivele concrete de politică economică să poată fi realizate cât mai bine.

O “Nouă Abordare” pentru a elabora și gestiona o politică industrială națională și un program tactic ce au în vedere acquis-ul comunitar

Pentru a îmbunătăți abordarea procesului de decizie de către oficialii MIR, facem următoarele *recomandări*:

- Experiența practică arată că anumite schimbări majore – ca cele care ar trebui introduse în perspectiva aderării, printr-o planificare strategică oficială - întâmpină, de regulă, o anumită *rezistență la schimbare*. Oficialii MIR ar trebui să fie conștienți de faptul că *implementarea strategiei nu urmează automat formulării strategiei* deoarece ea generează o rezistență la schimbare care poate anula efortul de planificare. Rezistența la schimbare apare ori de câte ori o schimbare structurală sau tehnologică determină o

distanțare discontinuă față de comportamentul tradițional, de cultura existentă și/ sau de structura existentă a puterii. Prin urmare, rezistența la schimbare – fie ea ascunsă sau vizibilă - nu ar trebui să fie tratată ca o aberație, ci ca o problemă fundamentală ce merită o atenție specială și care nu poate fi eliminată doar printr-un îndemn, mai mult sau mai puțin superficial, la obținerea unor performanțe superioare;

- Abordarea de către oficialii MIR a *planificării strategiei* și a *implementării strategiei* ca fiind două procese secvențiale, separate și independente este un mod comod și artificial de acțiune, care neglijează faptul că procedura de planificare are un efect determinant asupra posibilităților de implementare a deciziilor. Această abordare mecanicistă duce la decizii pripite, cicluri lungi de acțiune, rezistență la planificare, întâzieri în implementare și frustrări.

Mentalitatea românească actuală este individualistă, iar consens-ul nu este o normă general acceptată. În aceste circumstanțe, *metoda “acordeonului”* și *modelul „P(lan) - D(o) - C(heck) - A(ct)”* (*Planifică – Efectuează – Verifică - Acționează*) ar fi mult mai adecvate.

Prezentăm în continuare o serie de *măsuri complementare* ce ar putea fi implementate pentru a anticipa, gestiona și controla rezistența comportamentală la schimbare.

Construirea unei platforme de lansare

Oficialii MIR ar putea economisi timp și bani, evitând simultan disfuncțiile și performanțele slabe, dacă vor fi capabili să pregătească terenul printr-o serie de *măsuri adecvate*, ca de exemplu :

1. Realizarea - împreună cu alți parteneri economici - a unui diagnostic strategic al problemelor existente și stabilirea priorităților de soluționare a lor
2. Minimizarea rezistenței inițiale la schimbare;
3. Construirea unei baze de putere suficientă pentru a asigura accelerarea și continuitatea schimbării
4. Pregătirea unui plan detaliat al procesului de schimbare, în care să fie specificate responsabilitățile, resursele, pașii și interacțiunea prin care schimbarea va fi realizată
5. Elaborarea - în cadrul planului - a trăsăturilor comportamentale care optimizează acceptarea și sprijinul celor implicați pentru noile strategii și capacități

Primul pas în construirea platformei ar trebui să fie realizarea unui *diagnostic preliminar al rezistenței la schimbare* existente. Cel de-al doilea pas îl reprezintă un *diagnostic comportamental* care va determina:

1. Dimensiunile perturbărilor de natură politică/ culturală ce vor avea loc în sectoarele și ramurile afectate
2. Grupurile profesionale și de afaceri care vor sprijini sau care vor rezista la schimbare și cauzele poziției lor
3. Importanța relativă a grupurilor orientate spre succesul schimbării. Diagnosticul comportamental produce o *hartă a rezistenței/ sprijinului la schimbare*, din punct de vedere cultural/ politic al mediului de afaceri.

Construirea unui climat favorabil

Utilizând *harta rezistenței/ sprijinului la schimbare*, astfel determinată, ar putea fi adoptate următoarele măsuri în scopul reducerii până la eliminare a rezistenței nejustificate la schimbare:

1. Eliminarea eventualelor percepții greșite și exagerărilor identificate printr-o prezentare clară, pentru toate sectoarele și ramurile industriale implicate, a posibilităților și consecințelor benefice ale adoptării acquis-ului comunitar.
2. Concentrarea activităților în direcția câștigării sprijinului pentru anumite priorități. Grupurilor care se anticipează că vor rezista ar trebui să li se acorde o atenție specială, dar întreaga ramură ar trebui să fie informată.
3. Eliminarea sau reducerea temerilor și anxietăților identificate prin informarea clară a grupurilor de afaceri și a celorlalte grupuri interesate („stakeholders”) cu privire la impactul pozitiv/ negativ pe care schimbările le vor avea asupra lor și, în special, cu privire la costurile inacțiunii.
4. Informația politică înregistrată în *harta rezistenței/ sprijinului la schimbare* ar trebui să fie folosită pentru a construi o *bază favorabilă schimbării*, după cum urmează:
  - a. în măsura posibilului, în funcție de constrângerile temporale, ar trebui efectuate schimbări în structura puterii, în sensul sporirii puterii favorabile schimbării;
  - b. ar trebui formată o coaliție a acelor grupuri ce vor beneficia primele de avantajele schimbării
  - c. ar trebui oferite recompense celor ce susțin schimbarea;
  - d. ar trebui neutralizate punctele cheie ale rezistenței potențiale la schimbare prin negocieri

În continuare ar trebui stabilite caracteristicile comportamentale sub forma unui *plan al schimbării*:

- 1) ar trebui cooptate în procesul decizional toate grupurile sau persoanele ce vor fi implicate în implementarea schimbării.
- 2) persoanele sau grupurile responsabile pentru succesul implementării ar trebui să fie de asemenea responsabile pentru stabilirea deciziilor corespunzătoare.
- 3) dacă timpul permite, este recomandabilă utilizarea abordării bazate pe *efectul de contagiune*:
  - Ar trebui începută schimbarea cu acele ramuri și sectoare care sunt pregătite și devotate schimbării (ca, de exemplu sectoarele de export orientate către UE).
  - Ar trebui recompensate și evidențiate aceste contribuții.
  - După obținerea succesului în aceste sectoare, ar trebui să fie extinsă schimbarea și la celelalte sectoare industriale (c cu un evident potențial competitiv)

MIR nu trebuie să plece de la ideea că producătorii de bunuri industriale nu au cunoștințele și deprinderile necesare pentru a soluționa probleme pe care nu le-au mai întâlnit. De aceea, MIR ar trebui să includă în planul schimbării și acțiuni privind educarea și instruirea necesare. Aceste acțiuni vor produce nu numai soluții eficiente,

dar vor reduce, de asemenea, și temerile existente, impulsionând astfel obținerea acceptării.

Metoda “acordeonului” este concepută pentru a oferi un răspuns la următoarele cerințe esențiale:

1. Procesul de obținere a acceptării la nivel comportamental trebuie să înceapă încă din faza inițierii procesului de planificare;
2. Planificarea trebuie condusă în așa fel încât să permită lansarea timpurie a implementării proiectelor.

Ambele cerințe pot fi satisfăcute printr-o proiectare modulară a procesului de planificare. Modulele sunt selectate și secvențializate în funcție de problemele identificate pe parcursul efectuării diagnosticului rezistenței la schimbare.

Deoarece implementarea proiectelor va fi lansată la sfârșitul fiecărui modul, instruirea în cadrul primelor module ar trebui să fie orientată și spre transmiterea unor deprinderi de implementare a proiectelor. Utilizarea de module dublu structurate (mai întâi „învață”, apoi „aplică cunoștințele dobândite”) integrează procesul de dezvoltare managerială în procesul de acțiune strategică și evită transformarea forțată a managerilor MIR în “planificatori de moment”. Acest mod de abordare va determina cu siguranță îmbunătățirea calității deciziilor.

Majoritatea producătorilor români de bunuri industriale nu au nici un fel de cunoștințe despre *directivele Noii Abordări și sistemul de evaluare a conformității* existent în cadrul Noii Abordări. Acestor producători le lipsesc informațiile de bază privitoare la noul lor rol și la noile lor responsabilități în cadrul noului sistem.

Prin urmare, este absolut necesar să se efectueze *activități de informare-documentare și de diseminare* către toate grupurile interesate și mai ales, , cât mai detaliat, către producătorii industriali, deoarece fără actori informați, implementarea directivelor Noii Abordări va fi foarte dificilă.

Recomandări privind politica MIR

-Pe termen scurt:

- Ar trebui să fie întărită capacitatea MIR de a elabora și monitoriza politica industrială
- Ar trebui să fie dezvoltată capacitatea MIR de a întări coordonarea între instituțiile publice
- Se recomandă ca MIR - împreună cu RENAR, CCIR, ASRO, BLRM și alte ministere - să dezvolte și să implementeze un *program național de creștere a gradului de conștientizare privind implicațiile acquis-ului comunitar asupra creșterii competitivității produselor românești și asigurarea liberei circulații a acestora.*

Acțiunile din cadrul acestui program ar putea include cel puțin:

1. identificarea nevoilor existente în fiecare sector industrial implicat;
2. elaborarea unui plan de transfer de informații despre sistemul european de evaluare a conformității privind directivele specifice și în funcție de nevoile producătorilor;

3. pregătirea materialului de informare necesar în limba română (documente de orientare și chiar ghiduri de implementare);

4. diseminarea informației relevante prin utilizarea rețelelor Camerelor de Comerț și Industrie;

5. efectuarea unor consultări cu membri ai Delegației Europene pentru realizarea unor activități comune, în vederea pregătirii declanșării a programului de conștientizare;

6. efectuarea unor consultări cu reprezentanți ai diferitelor sectoare industriale privind căile și mijloacele de îndeplinire a cerințelor din directivele Noii Abordări, în domeniile specifice, prin crearea unei structuri instituționale tripartite incluzând reprezentanți ai producătorilor, autorităților și ai organismelor desemnate, în scopul discutării și monitorizării regulate a modului de implementare a la nivel național a directivelor Noii Abordări.

-Pe termen mediu:

- MIR, ANPC și alte ministere ar trebui să elaboreze o *lege completă și coerentă privind supravegherea pieței*. Această Lege ar trebui să definească clar rolurile și ariile de competență ale tuturor organismelor implicate în supravegherea pieței precum și un mecanism eficient de cooperare și asistență tehnică reciprocă. O asemenea lege ar fi de natură să permită autorităților publice să depășească actualul mod de abordare bazat pe fragmentare și va stimula sinergia instituțională. Un proiect de înfrățire PHARE ar trebui dedicat pregătirii personalului responsabil cu activitățile de supraveghere a pieței.

Ar trebui creat și dezvoltat în România - prin parteneriate public-privat adecvate - un *sistem de acces la expertiză* (« coaching shared system ») pentru agenți economici, având ca scop sporirea capacității acestora de a face față presiunilor concurențiale

4.2. Notificarea

Legea 608/2001 privind evaluarea conformității produselor împreună cu normele ei metodologice oferă posibilitatea desemnării organismelor notificate. Una din condițiile de a deveni organism notificat în România este obținerea unei acreditări din partea RENAR. HGR 487/2002 a aprobat recent normele metodologice privitoare la procedura-cadru de desemnare a laboratoarelor de testare și a organismelor de evaluare a conformității precum și a notificării naționale. Ca urmare, procedurile specifice de desemnare elaborate de ministere ar trebui să fie armonizate, iar lista organismelor notificate ar trebui să fie periodic revizuită, dar și modificată dacă este necesar, astfel încât ministerele să asigure îndeplinirea tuturor cerințelor de notificare, inclusiv acreditarea de către RENAR.

Situația actuală a organizațiilor desemnate ca “organisme notificate” pentru evaluarea conformității

Tabel 2.1.

Directivă UE / Reglementări tehnice naționale aplicabile	Organizații desemnate ca organisme notificate
<i>Echipamente de joasă tensiune 73/23/EEC</i> HGR. 1337/2000 referitoare la securitatea utilizatorilor de echipamente de joasă tensiune	<ul style="list-style-type: none"> • SC ICPE SA
<i>Securitatea jucăriilor 88/378/EEC</i> HGR. 710/1999 referitoare la securitatea utilizatorilor de jucării HGR. 1257/2001 pentru modificarea și completarea H.G. 710/1999	<ul style="list-style-type: none"> • Laboratoarele SC CASSTIL
<i>Compatibilitatea electromagnetică (EMC) 89/336/EEC; 92/31/EEC</i> HGR.1023/2001 pentru stabilirea condițiilor de plasare pe piață și punere în funcțiune a aparaturii electrice și electronice din punct de vedere al compatibilității electromagnetice	<ul style="list-style-type: none"> • Laboratorul de compatibilitate electromagnetică ICMET-Craiova • Laboratorul de testare pentru certificarea produselor electrotehnice- ICPE SA • Inspectoratul General al Comunicațiilor
<i>Securitatea utilajelor 98/37/EEC</i> Legea 90/1996 referitoare la protecția muncii și normele metodologice în vigoare	<ul style="list-style-type: none"> • Institutul de protecție a muncii • ROMCERT-ROMATEST SA • INMA-CERT • ISIM-CERT
<i>Echipament de protecție individuală 89/686/EEC; 93/95/EEC; 96/58/EC</i> Legea 90/1996 referitoare la protecția muncii și normele metodologice în vigoare	<ul style="list-style-type: none"> • Institutul de protecție a muncii • Institutul LIEx-INSEMEX Petroșani
<i>Echipamente și sisteme de protecție pentru medii potențial explozive (ATEX) 94/9/EC</i> Legea 90/1996 referitoare la protecția muncii și normele metodologice în vigoare	<ul style="list-style-type: none"> • Institutul SECx-INSEMEX Petroșani • Institutul LIEx-INSEMEX Petroșani
<i>Aparatură medicală 93/42/EEC</i> Legea 176/2000 referitoare la aparatura medicală și normele metodologice în vigoare	<ul style="list-style-type: none"> • Oficiul pentru aparatură medicală-SVIAM
<i>Aparatură medicală implantabilă activ 90/385/EEC; 93/42/EEC</i> Legea 176/2000 referitoare la aparatura medicală și normele metodologice în vigoare	<ul style="list-style-type: none"> • Oficiul pentru aparatură medicală-SVIAM
<i>Aparatură medicală pentru diagnosticul in vitro 98/79/EC</i> Legea 176/2000 referitoare la aparatura medicală și normele metodologice în vigoare	<ul style="list-style-type: none"> • Oficiul pentru aparatură medicală-SVIAM

<p><i>Echipament marin 96/98/EC</i> MOPWTH 216/2000 care aprobă normele tehnice referitoare la aprobarea de tip a produselor și echipamentelor pentru navele maritime furnizate prin convențiile internaționale în care România este parte semnatară</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Registrul Naval Român
<p><i>Echipamente pentru terminale de telecomunicații și pentru stații orbitale 98/13/EC</i> Legea 74/1996 privind telecomunicațiile MOCIT 8/1998 și DD 401/3125/1998 privitoare la procedura de autorizare tip</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Inspectoratul General al Comunicațiilor

Ca urmare a acreditărilor efectuate de către RENAR, până în martie 2002, în conformitate cu standardele EN 45000, menționăm că:

- printre *organismele acreditate de certificare a sistemelor de management al calității* se numără: AEROQ, SRAC, RAR OCS, SIMTEX OC, AFER OCS, QUALITAS SA, ROCERT SA, MOODY INTERNATIONAL SRL, SGS ROMANIA, CERTROM, QUALITY CERT.

- printre *organismele acreditate de certificare a produselor* figurează: INMA CERT, AEROQ, RAR OCP, ROMCONTROL SA, QUALITAS SA, ICPE DICPE, SRAC CERTSERV, INSCERT SRL.

- printre *organismele acreditate de certificare a persoanelor* se află RENA și AROEND
- unul din *organismele acreditat de certificare a sistemelor de management al mediului* este SRAC

- cele 4 *organisme acreditate de inspecție* se află în cadrul SC PETROMIDIA SA

- *laboratorul acreditat de calibrare* este situat la SC ICMET Craiova

- *laboratoarele acreditate de testare* sunt situate în peste 40 de orașe

Cu toate acestea, apreciem că, având în vedere necesitățile României, *numărul organismelor acreditate de certificare nu este suficient de mare*. Încă nu avem organisme acreditate de certificarea serviciilor și avem doar un singur laborator acreditat de calibrare, un singur organism acreditat pentru certificarea sistemelor de management al mediului și doar două organisme acreditate de certificare a personalului ceea ce înseamnă, în mod evident, foarte puțin ...

În plus, se poate ușor constata că organismele acreditate de certificare a sistemelor de management al calității au o *specializare foarte largă*, fapt ce *le reduce considerabil credibilitatea*. De exemplu, numărul ariilor de competență conform codului NACE este de 86 pentru SC. SIMTEX și de 83 pentru RAR, două organisme acreditate de certificare a sistemelor de management al calității. Celelalte 9 asemenea organisme au, fiecare, între 16 și 68 de arii de competență !

De menționat că sistemele de management al calității în conformitate cu standardele ISO 9000 au fost implementate sau se află în curs de implementare , în România, nu numai în întreprinderi, ci și în hoteluri, primării, spitale, instituții de învățământ, etc. Ar fi de dorit ca aceste sisteme de management să fie implementate – în principal din motive de *transparență, credibilitate și eficientizare* – în toate organizațiile administrației publice centrale și locale precum și în orice organizație finanțată de la bugetul de stat. .

4.3. *Accreditarea*

În România există un organism național de acreditare, **Rețeaua Națională de Acreditare din România - RENAR**, constituit ca asociație privată de interes public, apolitică și non-profit, autofinanțată, recunoscută de Guvernul României. RENAR a fost înființată în iulie 1998, ca urmare a Ordonanței de Guvern 38/1998 privind acreditarea și infrastructura pentru evaluarea conformității, recent aprobată prin Legea 245/2002. RENAR este membru cu drepturi depline al International Laboratory Accreditation Cooperation (ILAC) încă din 1996. RENAR are, de asemenea, statutul de membru plin al European Cooperation for Accreditation (EA). Aceasta înseamnă că RENAR *îndeplinește toate cerințele EA pentru acreditare independentă* și că valoarea certificatelor sale de acreditare este la același nivel cu aceea a altor membri ai EA, printre care se află toate organismele naționale de acreditare din țările UE. RENAR a inițiat procesul de evaluare în vederea semnării Acordurilor Multilaterale ale EA (MLA - Multilateral Agreements), pentru laboratoare de testare, organisme de certificare a produselor și organisme de certificare a sistemelor de management al calității. Cererea RENAR de începere a acestor evaluări a fost acceptată la întrunirea Comitetului pentru Acorduri Multinaționale al EA care a avut loc la Bruxelles pe 16 octombrie 2001. Șeful echipei EA ce efectuează evaluarea în vederea încheierii Acordurilor Multilaterale pentru domeniile specificate a fost de asemenea nominalizat.

Evaluarea concertată ar fi trebuit să se încheie la sfârșitul lunii aprilie 2002, însă a fost amânată. EA a făcut o serie de remarci în vederea accelerării alinierii RENAR la Bunele Practici Europene și, prin urmare, a facilitării recunoașterii depline și integrării RENAR în sistemul european și internațional de acreditare.

Aceste remarci sugerează nevoia de a clarifica *gradul de autonomie* necesar pentru a aduce RENAR în conformitate deplină cu situația celorlalte structuri private de acreditare din Europa. Sunt deci necesare unele îmbunătățiri ale Legii 245/2002 ce a aprobat OG 38/1998. Cu privire la aceste aspecte, recomandăm comentariile incluse în Anexa 2 și elaborate de expertul internațional Bernard Vaucelle. Recomandăm RENAR să recurgă urgent la consultanță adecvată din partea EA.

RENAR a încheiat un protocol cu BRML referitor la acreditarea laboratoarelor metrologice pentru a asigura urmărirea metrologică. Acest protocol este un pas înainte ce ar putea conduce la corelarea detaliată a unor activități și la obținerea sinergiei efort-rezultate, mai ales dacă luăm în considerare intenția de declanșare a procedurii de încheiere a Acordurilor Multilaterale pentru alte organisme de evaluare a conformității (inspecție și laboratoare metrologice).

În domeniile testării, inspecției și certificării există deja în România un număr considerabil de *organisme acreditate*.

În domeniul *testării*, de exemplu, existau în ianuarie 2003, **188 de laboratoare de testare acreditate** ce acoperă o multitudine de competențe tehnice. Unele funcționează în domeniile testărilor pentru electrosecuritate sau pentru compatibilitate electromagnetică (EMC), ambele fiind importante pentru directiva NAWI (aparate de cântărit cu funcționare neautomată). Toate testările EMC pot fi efectuate astăzi în România. Totuși, este încă neclar dacă toate aceste teste sunt conforme cu standardele armonizate privind electrosecuritatea (directiva privind echipamentele electrice de joasă tensiune) și cele privind compatibilitatea electromagnetică (directiva EMC). De menționat că standardul armonizat EN45501, ce se referă la directiva NAWI, a devenit Standard Român în

octombrie 2002. RENAR a primit cereri de acreditare de la peste 30 de laboratoare de testare și două organisme de certificare din aceste două domenii.

În domeniul *certificării*, industria românească dispune acum de **10 organisme acreditate pentru certificarea sistemelor de management al calității, 3 organisme acreditate pentru certificarea sistemelor de management al mediului, 12 organisme acreditate pentru certificarea produselor și de 2 organisme acreditate pentru certificarea personalului.**

În domeniul *inspecției* există în prezent **4 organisme acreditate de inspecție.**

În domeniul *etalonării/ calibrării metrologice* doar **un laborator de calibrare** este acreditat (în domeniul măsurătorilor de forță). De remarcat că, până în prezent, toate laboratoarele de calibrare au fost autorizate de BRML- Biroul Român de Metrologie Legală.

Întrucât cifrele mai sus menționate se referă doar la organismele acreditate, este evident că numărul real de organisme funcționând în aceste domenii este mai mare.

RENAR a dezvoltat recent o nouă zonă de acreditare: organismele de certificare a SMS-urilor-*sistemele de management al securității* (muncii, informațiilor, alimentelor, sănătății publice, etc.) .

Recomandări privind politica RENAR

Pentru a-și atinge obiectivul strategic - încheierea Acordurilor Multilaterale cu EA – RENAR ar trebui să facă eforturi deosebite în următoarele *direcții*:

- extinderea și aprofundarea expertizei personalului implicat în evaluarea pentru acreditare (testarea performanței, incertitudinea în măsurare, validarea metodei);
- dezvoltarea câmpului de expertiză în domeniul comparațiilor inter-laboratoare;
- participarea la evaluări comune pentru acreditare cu organismele de acreditare din UE;
- participarea sporită în cadrul comitetelor tehnice internaționale (IAF, ILAC, Eurolab, Eurochem etc.)
- achiziționarea echipamentului de măsurare, în special a laboratoarelor auto pentru transportul standardelor și al mostrelor în timpul comparațiilor inter-laboratoare, cu sprijinul Delegației Europene ;
- crearea de comitete sectoriale în ariile reglementate în vederea asigurării unei dezvoltări semnificative a procedurii de acreditare;
- elaborarea unei propuneri realiste de instruire în domeniul managementului de proiect (training în cascadă pentru formatori), în cadrul programului PHARE 2002;
- elaborarea - împreună cu BRML și MIR - a unui program național de îmbunătățire a performanțelor laboratoarelor de testare în funcțiune care sunt eligibile pentru operații de evaluare a conformității și de înființare a unor noi facilități de testare pentru a îndeplini cerințele ce se așteaptă să apară în viitor ca urmare a creșterii rapide a unor sectoare industriale (de exemplu, industria de software).

4.4. Standardizarea

Asociația de Standardizare din România (ASRO) a fost înființată prin O G 38/ 1998, aprobată prin Legea 355/2002.

ASRO este *membru cu drepturi depline* al Organizației Internaționale de Standardizare (ISO), Comisiei Electrotehnice Internaționale (CEI) și al Institutului European de Standardizare în Telecomunicații (ETSI).

ASRO este *afiliată* la Comitetul European de Standardizare (CEN) și la Comitetul European de Standardizare în Electrotehnică (CENELEC). Regulile statutare ale ASRO sunt pe deplin compatibile cu standardizarea voluntară realizată în organizațiile membre ale CEN/ CENELEC. Cotizațiile ASRO la toate aceste organizații sunt finanțate de Guvernul României.

Condițiile cele mai importante pe care ASRO trebuie să le îndeplinească pentru a deveni membru cu drepturi depline al CEN și CENELEC sunt *adoptarea a 80% din standardele europene și renunțarea la toate reglementările românești care nu sunt compatibile cu cele europene*. ASRO a luat deja măsurile necesare pentru îndeplinirea celei de-a doua condiții. În ce privește îndeplinirea primei condiții, la 21 august 2001 ASRO a semnat un memorandum intitulat „Strategia României pentru adoptarea standardelor europene” cu Ministerul Integrării Europene și Ministerul Educației și Cercetării, memorandum aprobat de Guvernul României, care prevede că 20% din standardele europene vor fi adoptate prin *traducere integrală* iar 80% din standardele europene vor fi adoptate prin *andorsare* (adică în versiune originală, de regulă în limba engleză, având tradusă în limba română doar prima filă). Necesarul estimat de resurse financiare bugetare pentru implementarea acestei strategii este de 2,6 milioane dolari SUA pentru perioada 2002-2003. Dacă aceste resurse vor deveni disponibile, circa 80% din standardele ratificate de CEN și CENELEC vor fi adoptate până în decembrie 2003. Guvernul a lansat un program de implementare a standardelor până la sfârșitul anului 2003, program care prevede responsabilități pentru fiecare minister, în domeniul său specific de activitate.

Până în martie 2002, ASRO a adoptat ca Standarde Române un număr de 3991 standarde EN, din care 2799 standarde SREN (CEN), 893 standarde SREN (CENELEC) și 299 standarde SREN (ETSI). Pentru standardele neadoptate, ASRO a stabilit următorul calendar: 4200 vor fi adoptate în 2002, 4600 vor fi adoptate în 2003, și 2300 vor fi adoptate în 2004.

O componentă importantă a programului PHARE RO 99060103 a constat în procurarea de echipamente pentru instituțiile din infrastructura sistemului național al calității (RENAR, BRML, ANPC, ASRO). Astfel, de exemplu, ASRO a primit echipamente de tipărit care-i vor permite să tipărească prin forțe proprii publicații privind standardele.

ASRO a înființat un număr de Comitete tehnice naționale după modelul Comitetelor tehnice ale CEN (103) și CENELEC (53). Din păcate, aceste comitete există numai în forma lor scriptică. Rețeaua națională a comitetelor tehnice similare celor CEN/ CENELEC trebuie așadar revigorată, dezvoltată și susținută financiar atât de ministere cât și de operatorii economici privați, astfel încât să devină un laborator de idei și proiecte venind în sprijinul dezvoltării cunoștințelor de management și tehnologie ale producătorilor. Prin intermediul acestor comitete, specialiștii ASRO, împreună cu reprezentanții institutelor de cercetare tehnice, vor avea astfel oportunitatea să primească semnale de la producători în legătură cu nevoile acestora și cu dificultățile practice de aplicare a diverselor standarde. Aceste informații ar putea apoi fi folosite pentru a structura mai bine procesul de învățare și a elabora planuri și programe de instruire precum și servicii unitare de educare-instruire. Producătorii ar putea astfel înțelege mai bine modul în care standardele tehnice sunt corelate cu etapele procesului de fabricație.

Conceptele cheie care ar trebui să stea la baza modelului operațional și a direcțiilor de politică ale ASRO sunt: *valoare – parteneriat - optimizare*.

Aspectele prezentate mai sus sintetizează *direcțiile strategice* ce ar trebui să fie urmate de ASRO cu privire la:

- capacitatea de a înțelege, servi și anticipa, pe cât posibil, nevoile pieței (conceptul *valoare*)
- asigurarea maximei participări și colaborări a tuturor părților implicate în toate etapele sistemului de lucru al ASRO (conceptul *parteneriat*)
- remodelarea concepției de afaceri prin utilizarea tehnologiilor informaționale și de comunicare astfel încât să fie îmbunătățit accesul la resursele necesare satisfacerii cerințelor de standardizare în continuă creștere și să fie eficientizată utilizarea acestor resurse (conceptul *optimizare*).

Analiza completă a punctelor tari, punctelor slabe, oportunităților și amenințărilor ASRO (a se vedea Anexa 1), conduce la elaborarea, pe baza elementelor strategice, a șapte *posibile strategii*:

1. *Creșterea relevanței pe piață a ASRO* prin:

- Înțelegerea mai bună a nevoilor pieței și îmbunătățirea participării reprezentanților întreprinderilor, ai factorilor de decizie politici și ai celorlalte categorii implicate (cum ar fi organizațiile profesionale)
- Îmbunătățirea procesului de stabilire sistematică a priorităților (managementul strategic)
- Consolidarea managementului proiectelor tehnice
- Aplicarea proactivă a conceptelor și tehnicilor specifice managementului de proiect
- Dezvoltarea instruirii membrilor Comitetelor Tehnice
- Participarea la activități și organizații internaționale de standardizare (CEN/CENELEC și comitetele tehnice ale ISO). În măsura în care astfel de comitete tehnice internaționale reunesc participanți și instructori din țări cu nivele de dezvoltare diferite, ele devin canale de transfer tehnologic și pot reduce diferențele dintre țările avansate tehnologic și cele mai puțin dezvoltate sau în tranziție.

2. *Îmbunătățirea efectivității și eficienței procesului de comunicare la nivel național și internațional și de furnizare de informații relevante.*

În acest context, prioritatea pe termen scurt a ASRO este să înființeze și să dezvolte un *Centru de informare privind Standardele Române*. Acest centru va avea două atribuții complementare: pe de o parte va asigura implementarea Directivei 98/48 care stabilește procedura pentru furnizarea informațiilor privind standardele și reglementările tehnice, iar pe de altă parte va deveni o resursă importantă pentru colectarea, identificarea și diseminarea informațiilor privind standardele europene armonizate, standardele internaționale, și documentele referitoare la standarde. Aceste informații vor putea fi astfel de folos nu numai utilizatorilor interni, dar și altor centre de informare în domeniul calității din întreaga lume.

Pentru a înființa un astfel de centru, ASRO necesită urgent *asistență tehnică* adecvată (constând din consultanță practică și asistență financiară). Asistența tehnică ar trebui să

includă: obiectivele și tipurile de servicii și produse ce pot fi oferite de un asemenea centru, un model organizațional, managementul colecției de documente, marketing, publicitate, finanțe, personal, instruire, un bun management al sistemului informațional, de preferință sub forma unui program informatic standardizat, precum și cooperarea cu alte centre de informare.

3. Familiarizarea inginerilor, managerilor și economiștilor cu modul în care standardizarea penetrează întreaga gamă de activități pe domenii specifice de activitate, și, pe această bază, identificarea gamei de cunoștințe care ar trebui transferată către aceștia pentru promovarea cunoașterii aprofundate a standardizării, a implicațiilor și efectelor ei asupra întreprinderilor și piețelor. Pentru a veni în întâmpinarea acestor nevoi, ASRO ar trebui să-și dezvolte propria gamă de servicii de educare și instruire, prin intermediul cărora operatorii economici, managerii de vârf și institutele de cercetare tehnică ar putea să obțină atât un acces îmbunătățit la informațiile privind standardizarea și calitatea, cât și abilitățile practice de a transpune aceste informații în procesul de producție.

Este recomandabil ca ASRO să elaboreze un nou concept de învățare a standardizării și să realizeze o tranziție treptată dinspre formele tradiționale de diseminare a cunoașterii spre utilizarea suporturilor multimedia, pentru a structura mai bine procesul de învățare. O dată cu trecerea la societatea informațională, va fi posibil să fie definite noi concepte didactice pentru învățarea interdisciplinară, orientată spre obținerea de rezultate optime.

4. Optimizarea utilizării resurselor, prin

- Satisfacerea nevoilor pieței și finanțarea corespunzătoare a operațiunilor
- Concentrarea spre priorități și reducerea costurilor

Un efort nou și substanțial va fi necesar pentru a identifica *indicatori obiectivi* și a dezvolta *proceduri* adecvate de monitorizare a indicatorilor, care să constituie fundamentul oricărei evaluări de implementare a strategiilor.

ASRO ar trebui să depună eforturi susținute în direcția *evaluării relevanței pe piață a activităților* sale precum și în direcția *îmbunătățirii comunicării*, domenii pentru care este dificil să se definească măsurători obiective. Cu toate acestea, un set de interfețe simple și ușor manevrabile ar putea fi selecționate și utilizate în mod progresiv în sistem. De exemplu, ar putea fi introdus un set de indicatori de bază privind piața specifică a fiecărui produs/serviciu (cum ar fi dimensiunea pieței și trendul general: veniturile cumulate, numărul de întreprinderi și numărul de angajați, ratele de creștere, ponderile de piață, distribuția veniturilor pe sectoare și ramuri, volumul comerțului internațional) și o evaluare a reprezentativității pe piață a participanților la procesul de standardizare (număr de lideri de piață pe sectoare, asociații profesionale, organizații ale consumatorilor).

De asemenea, este necesar a se realiza estimări ale *gradului de adoptare* a standardelor europene armonizate și a standardelor internaționale la nivel național și ale *gradului de penetrare* a acestora în diverse sectoare. În mod analog, ar trebui introduși indicatori obiectivi pentru evaluarea efectivității și eficienței comunicării prin prisma numărului și calității contactelor cu diferite categorii de utilizatori, a feedback-ului primit de la aceștia, precum și prin prisma satisfacției consumatorilor și a modului în care e percepută imaginea ASRO.

5. Dezvoltarea sistemului de atribuire a mărcii de conformitate a produselor

6. **Impulsionarea orientării spre certificarea voluntară**, prin dezvoltarea unei scheme de educare și instruire pentru persoanele implicate în certificarea voluntară (în special în domeniul standardelor profesionale și al standardelor de firmă).

7. **Înființarea unui departament de vânzare a standardelor.**

În calitatea sa de membru afiliat al CEN/ CENELEC, ASRO urmărește îndeaproape politica acestor organizații europene în domeniul copyright-ului și al drepturilor de exploatare. În România este în vigoare o lege a copyright-ului dar care, din păcate, nu se referă și la standarde. ASRO și Oficiul pentru Protecția Drepturilor de Proprietate Intelectuală ar trebui să clarifice modul în care această lege se aplică în cazul standardelor.

4.5. Metrologia

Biroul Român de Metrologie Legală (BRML) este organismul național în domeniul metrologiei.

1. BRML este un organ specializat al administrației publice centrale însărcinat cu coordonarea și controlul totalității activităților metrologice la nivel național. Este o organizație publică cu personalitate juridică, finanțat în întregime din venituri extra-bugetare, fiind subordonat Ministerului Industriei și Resurselor.

2. Responsabilitățile, atribuțiile și organizarea BRML sunt reglementate prin OG 20/1992 privind activitățile metrologice (ce a fost modificată prin OG 104/1999), HGR 853/1999 privind organizarea și funcționarea BRML și HGR 318/1998 privind diseminarea unităților de măsură, aprobarea de tip, autorizarea metrologică, mărcile metrologice, sistemul național de etaloane, controlul legal prin inspecție inopinată, supravegherea metrologică a deținătorilor de autorizații metrologice.

3. BRML este condus de un Director General asistat de un Consiliu Director cu rol consultativ. Organigrama cuprinde patru mari direcții:

- a. *Direcția Economică* (administrație, finanțe, resurse umane)
- b. *Direcția Teritorială* (în coordonarea acestui compartiment își desfășoară activitatea 41 de Inspecții de Metrologie Legală locale, câte una în fiecare județ, totalizând circa 600 de angajați)
- c. *Direcția pentru prezervarea și dezvoltarea etaloanelor naționale*, care este de fapt laboratorul național de metrologie, INM (Institutul Național de Metrologie), care se ocupă cu partea de cercetare metrologică și asigură compatibilitatea standardelor naționale cu cele internaționale. INM are un personal de cca. 170 de angajați.
- d. *Direcția Tehnică*. În cadrul acestei direcții se află departamentele pentru reglementările metrologice naționale, cooperare internațională, asigurarea calității, și departamentul tehnic.

În contextul procesului de integrare europeană, BRML este organismul responsabil cu transpunerea și implementarea a 25 de Directive europene, din care 21 se referă la aspectele legale ale metrologiei, iar 4 la produsele pre-ambalate. Până în prezent, prevederile Directivei privind procedurile comune aplicabile instrumentelor de măsurare

și metodelor controlului metrologic au fost transpuse prin HG R 1055/ 2001. Sa află în curs de transpunere și normele CEE de metrologie legală cuprinse în Directivele CEE 75/107, 86/217, 71/347, 77/95, 73/362, 76/765, 76/766 și 76/891 privind anumite instrumente de măsurare..

Pentru a implementa HGR 530/ 2001 care transpune în legislația națională prevederile Directivelor CEE 75/106, 76/211 și 80/232, BRML a primit asistență tehnică de la Oficiul TAIEX pe parcursul anului 2002, pentru a elabora procedurile metrologice legale privind controlul metrologic statistic al produselor pre-ambalate, procedurile de supraveghere a pieței (analoage celor utilizate în statele membre), precum și o procedură de autorizare a procedurilor de control al mărfurilor pre-ambalate folosite de importatori și de ambalatori.

Transpunerea integrală a Directivelor europene privind metrologia și produsele pre-ambalate în legislația românească a fost realizat până la sfârșitul anului 2002.

Unul din proiectele finanțate în cadrul Programului de Pre-aderare „PSO - Centre International” prevăzut pentru 2002 a fost „*Dezvoltarea capacității organizatorice și funcționale a BRML în vederea adoptării acquis-ului european în domeniul metrologiei*”.

Obiectivul proiectului este de a crea un cadru necesar pentru:

- Dezvoltarea SIMEROM (Sistemul informatic de metrologie din România) care va realiza operațiuni metrologice conform cu experiența olandeză în domeniu și cu nevoile identificate în cadrul proiectului „Implementarea de către BRML a Directivei Noii Abordări 90/384/CEE în domeniul aparatelor de cântărit cu funcționare neautomată”. Modalitatea în care are loc implementarea acestei directive și se asigură infrastructura evaluării conformității ar putea fi folosite și ca model pentru preluarea în viitor a altor directive cadru de către autoritățile române.

- Implementarea adecvată a prevederilor HGR 1055/ 2001 privind comercializarea aparatelor de măsurare (transpunând Directiva CEE 71/316).

Desemnarea organismelor acreditate

Tot în cadrul Proiectului PSO, BRML va beneficia de sprijin pentru a transforma una din unitățile sale componente, Institutul Național de Metrologie (INM), într-un organism notificat pentru *realizarea încercărilor de tip* deoarece, conform reglementărilor metrologice în vigoare, INM are deja printre atribuțiile sale acordarea *aprobării de tip* pentru aparatele de cântărire. Sprijinul acordat BRML nu-i va conferi acestuia o poziție de monopol, întrucât producătorii vor putea să aleagă orice alt organism notificat din Europa. Cu alte cuvinte, BRML va intra astfel în competiție la nivel european. Calitatea de organism notificat va avea un număr de consecințe importante pentru structura organizatorică actuală a BRML întrucât vor trebui îndeplinite anumite condiții de transparență și independență.

Supravegherea pieței

Legea privind evaluarea conformității produselor prevede că autorității responsabile pentru o anume reglementare tehnică îi revine și sarcina supravegherii pieței și a nominalizării organizațiilor care vor trebui să implementeze efectiv acele reglementări.

În cazul Directivei NAWI (aparate de cântărit cu funcționare neautomată), Ministerul Industriei și Resurselor este autoritatea responsabilă. La rândul său, MIR a nominalizat

deja **BRML** ca organism însărcinat cu supravegherea pieței în acest domeniu și intenționează să nominalizeze tot BRML pentru domeniul acoperit de directivele privind noile aparate de măsură. Această misiune a BRML necesită același tip de modificări organizaționale ale sale ca și în cazul rolului de organism de notificare; în consecință, cele două modificări ar trebui să fie realizate simultan.

Experții au identificat două *probleme majore* ce ar putea apărea ca urmare a implementării Directivei NAWI (aparate de cântărit cu funcționare neautomată) :

1. În primul rând, BRML este o instituție finanțată din resurse extra-bugetare. Aceasta înseamnă că BRML nu primește nici o contribuție de la bugetul de stat și trebuie să se autofinanțeze. Această situație este neobișnuită comparativ cu situația altor instituții de metrologie din Europa și din lume. În mod normal, instituția națională de metrologie legală primește o contribuție de la stat pentru acele activități ce sunt realizate în interes național, cum sunt *păstrarea și dezvoltarea sistemului național de etaloane fizice și asigurarea trasabilității acestora față de etaloanele internaționale* sau funcțiile de *inspecție și control metrologic legal*. În prezent, BRML poate și este chiar constrâns să încaseze taxe pentru orice serviciu furnizat unei terțe părți, chiar și în domeniul metrologiei legale. Cu toate acestea, BRML nu poate stabili actualmente orice taxe dorește, întrucât acestea trebuie să fie aprobate de Ministerul Industriei și Resurselor. Ca atare, situația financiară a BRML este fragilă și instituția are nevoie de venituri mai mari pentru a-și putea îndeplini toate responsabilitățile.

2. A doua problemă este în legătură cu intenția BRML de a deveni organism notificat pentru realizarea *încercărilor de tip* la care se referă Directiva NAWI (aparate de cântărit cu funcționare neautomată). Această activitate este în esență de natură comercială, dar introducerea ei necesită anumite transformări în structura organizatorică a BRML pentru ca instituția să poată funcționa ca organism notificat. Transformările trebuie să se producă în sensul asigurării credibilității instituționale, imparțialității și transparenței. În calitate de organism notificat, BRML ar trebui, de exemplu, să evite orice imagine publică în conformitate cu care ar favoriza anumite interese, ar stoca informații colectate de la clienții privați, sau și-ar finanța activitatea din realizarea unor acțiuni publice. Va fi deci necesară o separare completă de celelalte activități ale BRML în ceea ce privește activitățile privind evaluările tehnice pentru acreditare și notificare, întrucât BRML este singura organizație capabilă să emită asemenea judecăți de valoare privind competența altor organizații. Realizarea credibilă a activităților specifice calității sale de organism notificat implică necesitatea asigurării independenței și imparțialității BRML

A fost propusă separarea principalelor funcții ale BRML în cadrul a patru unități independente și specializate:

1. *Unitatea BRML de evaluare a conformității*, care ar trebui să concentreze toate activitățile comerciale implicate de aprobarea de tip și de verificarea produselor, inclusiv funcționarea BRML în calitate de organism notificat. Această evoluție ar decurge nu numai ca o decizie logică în contextul Directivei NAWI (aparate de cântărit cu funcționare neautomată), dar, ea reprezintă concomitent și o măsură ce ar anticipa implementarea ulterioară a Directivei privind noile aparate de măsură.

2. *Unitatea BRML de inspecție, control și supraveghere a pieței*. Această categorie de activități se referă la controlul metrologic de stat al aparatelor de măsură. În cazul aparatelor de cântărit, aceste activități ar trebui să includă atât inspecțiile periodice

ale aparatelor de cântărit (de exemplu, cântarele instalate în magazine și piețe) cât și verificările periodice obligatorii ale acestora.

3. *Institutul Național de Metrologie*. Această instituție reprezintă laboratorul metrologic național și are responsabilitatea păstrării, reproducerii și diseminării pe plan național a unităților de măsură. În plus, INM va asigura trasabilitatea etaloanelor fizice naționale față de cele internaționale, se va ocupa de toate aspectele privind metodele științifice ale metrologiei și va realiza etalonări de înaltă precizie ale aparatelor de măsură pentru alte laboratoare metrologice, pentru universități și întreprinderi.

4. *Unitatea de Evaluare*. Această unitate va furniza consultanță independentă și obiectivă cu privire la competența tehnică a organizațiilor solicitante ce doresc să devină organisme acreditate notificate.

Toate aceste unități vor fi coordonate de BRML care va beneficia de pachete adecvate de control în fiecare din cele patru organizații, de exemplu prin deținerea unei majorități substanțiale a acțiunilor sau prin orice alt aranjament instituțional permis de legea română. Principalele responsabilități ale BRML ar consta în supravegherea activităților unităților subordonate, în asigurarea independenței funcționale (din punct de vedere al personalului și al finanțării) precum și în consolidarea organizațională la cel mai înalt nivel, astfel încât să fie satisfăcute toate cerințele din Normele metodologice naționale și din HGR privind funcționarea BRML. În plus, BRML va furniza anual unităților subordonate obiectivele de realizat și le va asigura mijloacele financiare necesare în acest scop.

O problemă ce ar trebui să fie soluționată se referă la optimizarea structurii organizatorice a BRML, în condițiile satisfacerii cerințelor impuse de sistemul politic și juridic din România. Această problemă vizează în special aspectele referitoare la generarea și redistribuirea veniturilor între diferitele unități ale BRML, inclusiv stabilirea unui sistem adecvat de calcul al prețurilor/ tarifelor pe baze comerciale și stabilirea modului de tarifare și decontare a diferitelor servicii prestate între unitățile BRML.

În ceea ce privește implementarea directivei NAWI, ar fi necesar să se ia în considerare câțiva factori de risc.

1. În primul rând este foarte important ca, la nivel politic, să se obțină un *consens* cu privire la poziția BRML și la funcționarea sa în cadrul mai multor unități distincte. Dar, dacă se va prefera soluția constituirii unor unități complet separate și independente (fără o structură integratoare), atunci va fi periclitată însăși realizarea funcțiilor BRML. Este practic imposibil ca fiecare funcție să fie îndeplinită de sine stătător, pentru simplul motiv că unele activități nu generează suficiente venituri pentru a se autofinanța, în timp ce alte activități pot realiza venituri excedentare. De aceea autorii studiului recomandă soluția relaționării tuturor acestor structuri sub umbrela unei singure organizații, în felul acesta fiind posibile transferuri necesare de resurse între unități, sub coordonarea structurii integratoare. Astfel, anumite activități de interes național - cum ar fi, de exemplu, păstrarea și diseminarea unităților de măsură - dar care nu generează venituri ar putea fi menținute în actuala situație, adică fără finanțare de la bugetul de stat. În plus, va fi facilitat schimbul de cunoștințe și experiență între personalul unităților, proces de natură să genereze un efect sinergic care, altminteri, nu s-ar mai produce.

2. Un alt factor de risc pe plan practic constă în *lipsa legislației necesare adecvate pentru reorganizarea BRML*. S-ar putea ca din actuala legislația românească să lipsească anumite aspecte cu privire la reglementarea activităților persoanelor juridice, aspecte

care, în țările occidentale, sunt demult soluționate și acceptate ca atare (ca, de exemplu, structurarea de tip holding a întreprinderilor, evitarea dublei impunerii, etc.).

În final, trebuie menționat că implementarea directivelor privind boilerile, recipientele sub presiune, arzătoarele cu combustibili gazoși și ascensoarele necesită restructurarea instituțională a **ISCIR (Inspekția de Stat pentru Controlul Cazanelor, Recipientelor sub Presiune și Instalațiilor de Ridicat)** în scopul separării competențelor sale de *evaluare a conformității* de cele de *organism de supraveghere a pieței* și de cele de *organism de inspecție*. Aceleași probleme se ridică, pentru aceleași motive, și în cazul reorganizării BRML. Atât BRML cât și ISCIR au nevoie de o perioadă de tranziție de cel puțin un an pentru a duce cu succes la bun sfârșit toate aceste transformări.

Recomandări privind politica BRML

- Întărirea infrastructurii sale metrologice și a capacității sale de supraveghere a pieței
- Evaluarea nevoilor pentru atingerea unui nivel de performanță comparabil cu cel al unor structuri similare existente pe plan internațional
- Stabilirea metodelor și procedurilor necesare pentru asigurarea trasabilității etaloanelor naționale față de etaloanele internaționale
- Achiziționarea arhetipurilor și standardelor de testare pentru verificarea instrumentelor de măsură folosite în domenii de cea mai mare importanță: nuclear, al protecției mediului, medical, al telecomunicațiilor.

4.6. Organizații de educare, instruire și consultanță

Analiza SWOT a organizațiilor de educare, instruire și consultanță implicate în probleme de managementul calității precum și a asociațiilor de protecție a consumatorilor

S - Puncte tari:

1. În România există peste 33 de organizații implicate în educare, instruire și consultanță în probleme de managementul calității. Toate aceste organizații au fost înființate după 1990 și sunt înregistrate fie ca IMM fie ca ONG (asociații, fundații).

2. Aceste organizații sunt motorul orientării întreprinderilor industriale publice și private spre productivitate, calitate, eficiență și efectivitate superioare, contribuind la tranziția întreprinderilor de la abordările „Inspekție” și „Controlul calității” la abordările mult mai efective și eficiente „Asigurarea calității” și „Managementul calității totale”.

3. Aceste organizații contribuie în cea mai mare măsură la adoptarea standardelor, procedurilor și bunelor practici europene în întreprinderile românești

4. Aceste organizații reprezintă cele mai importante resurse de cunoștințe și know-how pentru întreprinderile românești, facilitând acestora implementarea unui sistem propriu de management al calității, conform standardelor EN ISO 9001:2000.

5. Datorită activităților acestor organizații, peste 2500 de organizații (cele mai multe fiind întreprinderi publice sau private) au primit certificatul ISO 9000, iar 10 companii au implementat cu succes un model al excelenței, devenind astfel finaliste ale competiției pentru obținerea „Premiului Român pentru Calitate J.M. JURAN”.

6. Există în România 127 de asociații de protecție a consumatorilor, grupate în 16 federații și o confederație. Ele acționează mai ales în domeniile informării consumatorilor și reprezentării intereselor acestora. În principiu, ele ar trebui să coopereze lor și cu cele peste 60 de organizații publice care activează în domeniu (în special în ceea ce privește educarea consumatorilor și supravegherea pieței).

W - Puncte slabe

1. Competiția pe piețele consultanței, educării și instruirii în domeniul managementul calității nu se desfășoară încă pe baza unor standarde și proceduri specifice, adoptate cu participarea tuturor celor implicați, fiind, astfel, foarte puțin transparentă. În consecință, această competiție este adeseori neloyală și uneori chiar nesustenabilă.

2. Pătrunderea pe piață a acestor organizații precum și a consultanților/ formatorilor lor este complet liberă, întrucât nici un sistem de evaluare a conformității și acreditare/certificare nu a fost încă avut în vedere.

3. Menținerea pe piață a consultanților și formatorilor este doar parțial determinată de aptitudinile, experiența și performanțele lor.

4. Nu există coduri deontologice/ etice pentru consultanții și formatorii în domeniul managementul calității.

5. Recent înființata Asociație a Consultanților Români în Managementul Calității (ACRMC) este foarte fragilă, datorită insuficienței experienței și resurselor financiare limitate.

6. Majoritatea asociațiilor pentru protecția consumatorilor nu dispun de resurse financiare suficiente pentru a-și realiza obiectivele.

7. Nu există o cooperare reciproc avantajoasă (și, uneori, nici măcar relații!) între asociațiile pentru protecția consumatorilor, pe de o parte, și organizațiile implicate în consultanță, educare și instruire în managementul calității, pe de altă parte.

O - Oportunități

1. Înființarea, dezvoltarea și funcționarea ACRMC

2. Stabilirea și promovarea de standarde și proceduri naționale pentru evaluarea și certificarea consultanților și formatorilor în managementul calității

3. Cooperarea reciproc avantajoasă instituită cu unii consultanți și formatori europeni în domeniul managementul calității, precum și cu unele organizații paneuropene acționând în domeniu (EOQ, EFQM și EOTC.)

4. Elaborarea și publicarea primelor standarde ocupaționale din România armonizate cu standardele similare ale EOQ – Organizația Europeană pentru Calitate (standarde referitoare la profesioniștii în domeniile managementul calității și managementul mediului: *Specialist al calității, Manager de sistem al calității, Auditor al calității, Manager de sistem de mediu, Auditor al mediului*).

5. Acreditarea Asociației Române pentru Calitate de către Organizația Austriacă pentru Calitate, în scopul calificării, evaluării și certificării profesioniștilor români în domeniile mai sus menționate.

6. Realizarea, publicarea periodică și distribuirea la scară națională a trei reviste în domeniul calității (lunarul „*Tribuna calității*”, trimestrialul „*Q - Media*” și lunarul

„Calitatea - Acces la succes”) precum și a revistei lunare „Revista română pentru protecția consumatorului și producătorului”.

7. Implementarea cadrului legislativ și instituțional al acquis-ului comunitar corespunzător Capitoalelor 1 și 23.

8. Benchmarking-ul organizațiilor europene (în special al întreprinderilor)

T - Amenințări

1. Reminiscențele fostei abordări pasiv-represive a calității asupra mentalităților, atitudinilor și comportamentelor indivizilor

2. Nivelele scăzute ale răspunderii moral-financiare și ale responsabilității sociale ale unor persoane fizice și juridice ce devin clienții organizațiilor de consultanță, educare și instruire în managementul calității.

3. Lipsa implicării personale a managerilor de vârf ai unor întreprinderi în problemele implicate de managementul calității.

4. Ignoranța și auto-suficiența unor manageri din întreprinderi precum și ale oficialilor guvernamentali, politicienilor și ai unor reprezentanți ai mass-media în ceea ce privește conceptele, principiile, metodele, tehnicile și instrumentele specifice managementului calității. De remarcat, de exemplu, confuziile făcute între conceptele „securitatea produsului” și „securitatea utilizatorului produsului” la transpunerea directivelor 73/23 (echipamente de joasă tensiune) și 88/378 (jucării) în HGR 1337/2000 și, respectiv, HGR 710/1999. De asemenea, este evidentă ignorarea semnificației corecte și complete a conceptului „educare”, confundat frecvent cu conceptul “informare” atât în cadrul OG 21/1992 (cu toate modificările ei) cât și în activitatea ANPC.

5. Lipsa sau insuficiența resurselor financiare care ar permite întreprinderilor publice sau private să elaboreze și să implementeze un sistem de management al calității/mediului.

6. Nivelul scăzut de prioritate acordat problematicii schimbărilor manageriale în marea majoritate a organizațiilor publice (inclusiv celor privind managementul calității).

4.7. Alte organizații de supraveghere a pieței

Conform Legii privind evaluarea conformității produselor, misiunea supravegherii pieței și a nominalizării organizațiilor care vor implementa efectiv acele reglementări revine autorității responsabile pentru fiecare reglementare tehnică în parte. În consecință, printre organizațiile de supraveghere a pieței se află și unele ministere (cu ar fi, de exemplu, MAAP, MAPM, MMPS, MMSS, etc).

O altă organizație implicată în supravegherea pieței este **Autoritatea Națională pentru Protecția Consumatorilor (ANPC)**. Ea a fost înființată în anul 1992, sub numele de *Oficiu pentru Protecția Consumatorilor*, ca organizație guvernamentală cu reprezentare națională, prin OG 21/1992. ANPC are sediul central în București și coordonează 43 de unități denumite *Oficiu pentru Protecția Consumatorilor (OPC)* și care sunt situate în București precum și în fiecare din cele 42 de județe ale țării. Actualmente, la nivel central, ANPC are trei direcții: (i) Direcția de Control și Supraveghere a Pieței; (ii) Direcția Strategii, Parteneriat, Armonizări Legislative Europene și Relații cu Mass-Media și (iii) Direcția Economică și Resurse Umane. Cele trei direcții au în total 50 de angajați.

Oficiile locale sunt prevăzute cu un număr de 550 de posturi, în prezent numai parțial ocupate. ANPC are în subordine și **Centrul Național pentru Încercarea și Expertizarea Produselor „LAREX” - București**, care are 9 filiale locale. LAREX a fost înființat prin Hotărârea Guvernului României 625/1999.

ANCP elaborează și coordonează politica Guvernului în domeniul protecției consumatorilor, în colaborare cu *Comitetul Interministerial pentru Supravegherea Pieței Produselor și Serviciilor și Protecția Consumatorilor (CISPPSPC)*, a cărui funcționare este reglementată prin HGR 449/2000 și HGR 681/2001 privind crearea unui sistem național de supraveghere a pieței produselor și serviciilor.

Pentru a proteja consumatorii, ANPC poate adopta măsuri ca, de exemplu: oprirea temporară sau definitivă a comercializării produselor/serviciilor, retragerea de pe piață și/sau distrugerea produselor periculoase, sigilarea produselor care nu îndeplinesc condițiile legale, suspendarea activității sau închiderea companiilor care plasează pe piață produse/servicii neconforme.

ANCP sprijină înființarea organizațiilor neguvernamentale pentru protecția consumatorilor (până în anul 2002 s-au înființat 127 de asociații și 16 confederații) în scopul unirii forțelor existente în scopul realizării unor acțiuni de informare, conștientizare și educare a consumatorilor. Pe lângă ANPC mai funcționează și *Centrul de Consultanță și Informare a Consumatorilor*.

ANPC are și misiunea de *Punct Național de Contact pentru sistemul TRAPEX (Sistemul Tranzițional de Schimb Rapid de Informații)* cu ajutorul căruia se soluționează situațiile de urgență apărute în urma utilizării unor produse ce prezintă un pericol serios și imediat. Acest sistemul este complet operațional.

ANPC este implicată mai ales în negocierile din cadrul capitolului 23 „Protecția consumatorilor și a sănătății”, în urma semnării unui acord cu Ministerul Sănătății și Familiei și Ministerul Agriculturii, Alimentației și Pădurilor.

Principalul *act legislativ* implicând activitatea OPC/ ANPC este OG 21/1992 privind protecția consumatorilor, prin care sunt definite conceptele: calitate, consumator, agent economic, produs, serviciu, declarație de conformitate, termen de garanție, termen de valabilitate, durata medie de utilizare, viciu ascuns. Această OG a fost completată și aprobată prin Legea 11/1994, apoi modificată și completată prin OG 58/2000 (aprobat[prin Legea 37/2002) care, printre altele, a definit conceptele: producător, distribuitor, vânzător, prestator, produs sigur, produs periculos, produs de folosință îndelungată, serviciu, clauză abuzivă, data durabilității minimale, practici comerciale abuzive. Această ultimă reglementare a introdus în legislația noastră prevederile celor mai importante directive generale (Directivile 92/ 59 și 85/ 374).

Adoptarea *Directivelor Uniunii Europene* a fost deja realizată în următoarele domenii:

- Securitatea generală a produselor (Directiva 92/59)
- Publicitatea înșelătoare și comparativă (Directiva 84/450)
- Imitații periculoase (Directiva 87/357)
- Răspunderea producătorilor pentru pagubele generate de produsele cu defect (Directiva 85/374)
- Vânzarea la distanță (Directiva 97/7)
- Vânzarea în afara spațiilor comerciale (Directiva 85/577)
- Indicarea prețurilor (Directiva 98/6)
- Pachete de servicii turistice

- Clauze contractuale abuzive (Directiva 84/450)
- Produse cosmetice (Directiva 76/68)
- Etichetarea produselor alimentare, textile, a încălțămintei, și detergenților (Directivile 79/112, 96/74 modificată prin 97/37, 94/11, Recomandarea CE 89/549)

Alte inițiative legislative legate de transpunerea directivelor UE și implicând ANPC sunt:

- Vânzarea produselor către consumatori și garanțiile asociate (Directiva 99/44)
- Creditul pentru consum (Directiva 87/102, 90/88, 98/7)
  - Contracte de închiriere a proprietăților imobiliare în regim de indiviziune pe termen limitat („time-share”) (94/47)

Alte organizații de supraveghere a pieței sunt: **Inspekția de Stat în Construcții (ISC)**, **Agencia Națională a Medicamentului (ANM)**, **Registrul Auto Român (RAR)**, etc.

SECȚIUNEA 5. Impactul conformării industriei prelucrătoare românești la Acquis-ul comunitar

Această secțiune încearcă să evalueze modul în care acquis-ul comunitar (în principal doar cadrul legal al UE) va afecta sectorul industriei prelucrătoare din România ca un întreg și din perspectiva mediului de afaceri. În continuare identificăm acele componente ale acquis-ului care au un impact direct asupra sectorului prelucrător românesc.

Încă de la început este necesar să se facă o distincție între cerințele referitoare la produs, legislația cu privire la producție și legislația privitoare la structura întreprinderii. Următorul pas îl reprezintă evaluarea nivelului de pregătire al sectoarelor avute în vedere pentru adoptarea acquis-ului, pe baza anumitor indicatori relevanți: profilul exportului (intensitatea și profitabilitatea exporturilor către UE), nivelul investițiilor străine directe (ISD), participarea firmelor străine de investiții, mărimea firmelor, nivelul investițiilor interne. În final, analizăm efectele acquis-ului asupra anumitor sectoare industriale.

Legislația pieței unice constă atât în directive orizontale, specifice diferitelor produse cât și în alte tipuri de legislații ce urmăresc armonizarea specificațiilor produselor pentru a elimina barierele tehnice din calea comerțului. Există două tipuri de legislații privind produsele: *Directivele Noii Abordări* și *Directivele Vechii Abordări*. O a doua modalitate de acțiune pentru a înlătura barierele ce segmentează pieța constă în realizarea *Acordurilor de Recunoaștere Reciprocă* (MRA/ ARR).

Tabel 3.1 **Bunurile afectate de legislația pieței unice**

Sectoarele industriei prelucrătoare	Bunuri afectate din total bunuri
Produse alimentare; băuturi și tutun	68%
Textile și produse textile	-
Piele și produse din piele	-
Lemn și produse din lemn	1,5-3%
Hârtie și produse din hârtie; editare și tipărire	1,5%
Cocs, produse rafinate din petrol și combustibil nuclear	-
Chimicale, produse chimice și fibre prelucrate manual	65-66%
Cauciuc și produse din plastic	10-17%
Alte produse minerale nemetalice	5-8%
Metale primare și produse fabricate din metal	8-9%
Mașini și echipamente	30-40%
Echipamente electrice și optice	34-36%
Echipamente de transport	55-66%
Prelucrare	0-1,5%

Sursa: *Landesmann and Stehrer WIIW (2000)*

În cazul acesta, întrebarea relevantă este: în ce măsură există legislație specifică de produs pentru fiecare sector al industriei prelucrătoare?; mai exact, ce cerințe trebuie să fie îndeplinite înainte ca un produs să fie acceptat spre comercializare pe Piața Unică?.

Tabelul 3.1. de mai sus indică - pentru fiecare sector al industriei prelucrătoare - ponderea bunurilor produse și afectate de standardele UE în totalul bunurilor produse. Cifrele estimative se bazează pe o evaluare – bazată pe un cod CN cu 8 cifre - a modului în care Directivele UE reglementează în detaliu anumite categorii de produse.

A doua întrebare relevantă se referă la modul în care reglementările orizontale specifice producției - precum cele referitoare la cerințele de mediu, la protejarea vieții și sănătății precum și reglementările pieței muncii - afectează industria.

Conformarea cu prevederile acquis-ului comunitar în domeniul mediului, în diferite sectoare industriale, va afecta competitivitatea întreprinderilor în 2 moduri: în primul rând, prin *necesitatea de a realiza investiții auxiliare* (în scopul schimbării procesului de producție) sau *noi investiții de capital* și, în al doilea rând, prin *creșterea costurilor și impozitelor* ce trebuie să fie plătite pentru investițiile sectorului public. Oricare ar fi costul total estimat al adoptării acquis-ului în domeniul mediului, se presupune, în general, că între 25%-30% din acest cost total va trebui să fie acoperit de industrie sau de întreg sectorul privat. Măsura în care costurile indirecte (externalitățile negative) vor fi suportate de industrie va depinde de cât de repede va introduce guvernul principiul “poluatorul plătește”. Per total, implementarea directivelor aferente Controlului și Prevenirii Integrate ale Poluării (IPPC) va reprezenta cea mai semnificativă schimbare a practicii curente în domeniul protecției mediului ca urmare a poluării industriale în România. Pentru acele industrii ce sunt afectate în mod direct de directivele IPPC, este de așteptat ca nivelul cheltuielilor implicate să fie imens deoarece va fi necesar ca

întreprinderile respective să achiziționeze și să utilizeze „Cea Mai Modernă Tehnologie Disponibilă (BAT)” asigurând astfel minimizarea deșeurilor/ poluării în timpul procesului de producție, spre deosebire de vechiul sistem bazat pe controlul emisiilor poluante la ieșirea din proces. În termeni ai impactului industrial, aceasta înseamnă că importul de tehnologie va deveni important, iar funcționarea acestei noi tehnologii se va baza tot mai mult pe expertiza străină și pe cea a firmelor străine ce au reușit deja să aplice aceste standarde în operațiunile desfășurate de ele în cadrul UE. Tabelul 3.2 indică sectoarele industriei prelucrătoare ce vor fi cel mai mult afectate de acquis-ul de mediu.

Tabel 3.2. Sectoarele industriale și acquis-ul de mediu

Sectoare industriale	Principala legislație comunitară directă și indirectă
Produse alimentare; băuturi și tutun	IPPC, Managementul deșeurilor, directive privind ambalarea
Textile și produse textile	IPPC
Piele și produse din piele	IPPC
Lemn și produse din lemn	IPPC
Hârtie și produse din hârtie; editare și tipărire	Directiva privind sulfurile, IPPC
Cocs, produse rafinate din petrol și combustibil nuclear	Managementul deșeurilor, poluarea aerului, accidente majore, IPPC
Metale primare și produse fabricate din metal	IPPC

Sursa: *date compilate din surse ale Comisiei și ale Băncii Mondiale*

Câteva directive ale Noii Abordări stabilesc nivelul minim de sănătate și securitate pentru anumite categorii de produse utilizate la locul de muncă, ca, de exemplu, echipamentele de lucru, echipamentele de protecție a personalului și echipamente prevăzute cu ecran de afișare („monitoare”). Directivele privind *echipamentele de lucru* prevăd că angajatorul trebuie să furnizeze echipamente adecvate – de exemplu mașini și aparate - și să asigure ca acestea să nu afecteze starea de sănătate și de securitate a lucrătorului (o directivă separată există în privința securității mașinilor). Cerințele minime pentru aceste măsuri sunt cuprinse într-o anexă a Directivei. În ceea ce privește Directiva privind *echipamentul de protecție a personalului*, aceasta cere ca angajatorul să se asigure că echipamentul de protecție corespunde cu prevederile reglementărilor comunitare privind proiectarea și fabricația, cu privire la securitate și sănătate (menționăm că o directivă separată stabilește cerințele minime pentru acest tip de echipamente).

Această legislație afectează în mod particular acele sectoare industriale care, în mod inerent, își expun lucrătorii la riscuri în privința sănătății și securității, cum ar fi anumite sub-sectoare ale industriei alimentare, sectorul de prelucrare a lemnului și a produselor din lemn, sectoarele de fabricație a mașinilor și echipamentelor mecanice, electrice, optice sau de transport. România duce încă lipsă de o evaluare multianuală a costurilor de implementare a legislației comunitare pentru firmele publice și private, ca procentaj din PIB.

Principala parte din acquis care se referă la piața muncii este reprezentată de Carta Socială Europeană, care stabilește nivelul minim al standardelor în domeniile sistemului de negocieri instituțională, bunăstării sociale, drepturilor muncitorilor migranți, condițiilor de protecție a segmentării muncii, protecției revendicărilor muncitorilor în caz de faliment și drepturilor reprezentanților muncitorilor.

Constatăm că aplicarea reglementărilor UE în domeniul pieței muncii poate avea consecințe nefaste asupra procesului de demarare a activității noilor firme și sectoare industriale, determinând astfel, reducerea competitivității acestora. Costurile mari de demarare, de exemplu, pot conduce la micșorarea numărului de firme. O astfel de demarare lentă a noilor afaceri - datorită costurilor excesive ale angajării, menținerii și concedierii forței de muncă - poate inhiba tranziția către o economie bazată pe sectorul privat.

Regulile referitoare la ajutorul de stat constituie una din cele 4 componente din cadrul acquis-ului privind concurența. Probabil că acestea sunt cele mai dificile pentru România, în special în acele sectoare ale economiei unde privatizarea nu s-a încheiat: Menționăm că România a adoptat Legea Concurenței 21/’96 și Legea Ajutorului de Stat 143/’99. În orice caz, existența unei legi funcționale a concurenței nu este o condiție suficientă pentru implementarea efectivă. Tabelul 3.3 prezintă pe scurt indicatorii de expunere relativă la acquis ce au fost alocați fiecărui sector (simbolul *** reprezintă cele mai expuse sectoare, simbolul * reprezintă cele mai puțin expuse sectoare, iar lipsa simbolului * - reprezintă sectoarele care nu vor fi afectate în mod semnificativ de cerințele acquis-ului).

Tabel 3.3. Expunerea sectoarelor industriale la acquis-ul comunitar

Sectoare industriale	Legislația Pieței unice	Acquis de mediu	Sănătate și securitate ocupaționale	Concurența
Produse alimentare; băuturi și tutun	***	*	*	
Textile și produse textile		**		
Piele și produse din piele		**		
Lemn și produse din lemn		*	***	
Hârtie și produse din hârtie; editare și tipărire		***		
Cocs, produse rafinate din petrol și combustibil nuclear		***		
Chimicale, produse chimice și fibre prelucrate manual	***	*	***	*
Cauciuc și produse din plastic	*	*		

Alte produse minerale nemetalice	*			
Metale primare și produse fabricate din metal	*	***	**	***
Mașini și echipamente	**	*	**	*
Echipamente optice și electrice	**		**	
Echipamente de transport	**	*	*	**
Prelucrare		*	*	

Sursa: *Michael Landesman, Roman Römisch, Robert Steher and Björn Gillsäter (2001)*

Indicatori ai gradului de pregătire a industriei

Următorul pas constă în determinarea gradului de pregătire a sectoarele industriale și a întreprinderile pentru a face față noului mediu legislativ. Încercăm să cuantificăm efectele acquis-ului asupra fiecărui sector industrial pentru a identifica zonele unde pot apărea probleme, dar și perioadele de tranziție necesare pentru adoptare. În absența unei serioase cercetări la nivel industrial, suntem constrânși să ne bazăm pe următoarele ipoteze :

a) Bunurile ce se află sub incidența legislației pieței unice și sunt exportate către piețele UE se conformează deja, în mod necesar (cel puțin parțial), cerințelor acquisului privind produsele respective. Se presupune că sectoarele industriale românești al căror volum de exporturi către statele membre ale UE este relativ important sunt destul de bine pregătite pentru a face față legislației Pieței unice, datorită faptului că întregul sector industrial exportă intensiv către UE.

b) Sectoarele industriale ce au beneficiat de « investiții străine directe » (ISD) substanțiale sau au o rată ridicată a participării străine sunt mai bine pregătite pentru a face față cerințelor acquis-ului. Aceasta este o ipoteză acceptabilă din moment ce investițiile au condus adeseori la introducerea unor tehnici moderne de producție. Sectoarele industriale cu ISD semnificative sau mari rate de participare străină posedă know-how-ul necesar pentru introducerea treptată a schimbărilor cerute. Acest know-how aduce cu sine și o înțelegere a viitoarelor costuri implicate, în conformitate cu reglementările privind producția.

c) IMM-urile sunt mai flexibile, iar sectoarele industriale dominate de marile întreprinderi sunt mai bine pregătite pentru noul mediu legal, datorită faptului că aceste sectoare au absorbit destule investiții ce au permis restructurarea și modernizarea unităților lor.

d) Sectoarele industriale din țările în care procesul legislativ a avansat sunt mai bine pregătite decât cele din țările unde procesul de armonizare legislativă cu legislația UE este abia la început.

Pentru produsele afectate de legislația UE, cerințele UE referitoare la produs pot fi afecta proiectarea produselor, fie necesita schimbări radicale ale procesului de producție, ambele consecințe , afectând în mod negativ competitivitatea producătorilor

pe termen scurt – deși, în timp, calitatea și securitatea superioare ale produselor vor compensa costurile inițiale ridicate ale conformării.

Din moment ce toți actualii exportatori către UE trebuie deja să se conformeze cel puțin parțial acestor cerințe, se poate presupune că, cu cât este mai mare procentul exporturilor către UE, cu atât sectoarele industriale implicate sunt mai bine pregătite pentru Piața Unică. Din momentul în care România devine stat membru al UE, toate produsele vor trebui să se conformeze, inclusiv cele destinate exclusiv pieței românești și cele importate de pe terțe piețe. De aceea, provocarea pentru industria prelucrătoare românească constă în a învăța cum să exploateze în mod eficient interfețele existente între organizarea producției și tehnologiei de producție.

Provocarea managementului tehnologic în cadrul întreprinderilor industriale românești constă astăzi în dezvoltarea capacității organizatorice pentru a putea combina permanent tehnologiile noi și existente cu producția și marketingul, în scopul dezvoltării rapide de noi produse.

Principala provocare a firmelor industriale românești constă în combinarea *modelului Deming* cu *modelul Schumpeter*: unul se referă la standardele de performanță privind cost, calitatea și termenul de livrare; celălalt susține că managementul tehnologic conduce inovația și strategiile competitive în funcție de moment și loc. Creșterea industrială susținută în România depinde de realizarea unei serii adecvate de transformări în sensul sporirii capacității managementului tehnologic, astfel încât să crească avantajul comparativ specific unui anumit moment și loc.

Stabilirea și implementarea unor *strategii efective de produs și serviciu* sunt esențiale pentru succesul viitor al întreprinderilor industriale românești. Ele înseamnă necesitatea de-a realiza doar produse și servicii de calitate, capabile să satisfacă simultan “cerințele esențiale” și cerințele consumatorilor. Această situație nu se obține „la noroc” ci necesită expertiză și preocupare adecvate pe plan tehnic și managerial. Bazându-se pe o strategie efektivă de produs și serviciu, industriașii români vor fi capabili să dezvolte competitivitatea celorlalte elemente ale mixului de marketing.

Un produs/ serviciu de calitate trebuie să posede anumite caracteristici. Mai întâi el trebuie să satisfacă atât “cerințele esențiale” cât și cerințele și valorile clar identificate ale consumatorilor săi. În plus, el trebuie să fie perceput ca fiind superior ofertelor concurenței, diferențiindu-se de alte produse/ servicii similare. Mai mult, adeseori, el trebuie să soluționeze o problemă nerezolvată sau inadecvat rezolvată anterior sau să ofere clientului o valoare adăugată superioară. În final, produsul/ serviciul de calitate este perceput de clienții săi ca fiind deosebit de reprezentativ pentru capacitățile, aptitudinile, renumele și resursele furnizorului său care, astfel, devine competitiv.

Un alt ingredient important pentru obținerea unui succes competitiv este capacitatea furnizorului de a stabili și aplica o bună strategie de construire a mărcii sale pe piață. Pentru a avea succes, programele de îmbunătățire a calității ar trebui să fie simultan *conduse de management și orientate spre consumator*, cerințe a căror satisfacere ar putea implica necesitatea unor schimbări fundamentale în modul în care întreprinderile și celelalte organizații din România fac afaceri. Este esențial ca, pentru a introduce noi produse și servicii, să fie maximizate șansele lor de succes și să fie minimizeze șansele lor de eșec. În acest scop este necesar un proces adecvat de planificare a noului produs sau serviciu. Combinând cauzele de succes și eșec cu un proces adecvat de planificare, noile produse și servicii vor avea cu siguranță o mai bună șansă de a reuși pe piață.

Printre cele mai importante sectoare industriale românești care au reușit să exporte cel mai mult către statele membre ale UE sunt industria *textilelor și a produselor textile*, *industria de prelucrare a lemnului și de mobilă*, *industria de automobile*, *industria echipamentelor de telecomunicații și industria de realizare a produselor-program (software-ului)*.

O îmbunătățire semnificativă a competitivității industriei prelucrătoare din România nu este posibilă fără schimbări radicale în structura actuală a propriilor activități. Fără un puternic influx de capital, tehnologii compatibile cu standardele UE, sisteme manageriale integrate și abilități de marketing provenite de la investitorii străini, dezvoltarea industriei prelucrătoare din România este periculos de lentă, influențând negativ exporturile orientate către UE, și, eventual, creșterea economică susținută a țării. Capacitatea României de a atrage ISD, în special în industriile ce au o mare elasticitate a calității, depinde în principal de *calitatea politicilor guvernamentale, industriale și de investiții*.

În orice caz, experiența altor țări demonstrează în mod clar că, pentru ca ISD să fie utilizate în modul cel mai eficient pentru progresul economic și tehnologic, există trei învățăminte importante ce ar trebui cunoscute și urmate în România. Mai întâi, guvernul trebuie să selectiv în identificarea produsele și industriile pentru care ISD ar putea avea un rol important. În al doilea rând, guvernul trebuie să acorde atenție optimizării programării în timp și priorităților investiției străine. În al treilea rând, cea mai bună utilizare a ISD se obține atunci când guvernul are un sistem tehnologic național. Nu este deloc recomandabilă o abordare de tip "laissez-faire" a ISD. Guvernul trebuie să utilizeze politici industriale și să impună obiective de performanță capitalului străin pentru a *maximiza orientarea beneficiilor către economia națională*. De remarcat existența pericolului de reducere a efectivității utilizării politicilor industriale și de investiții ca instrument de dezvoltare națională prin orientarea acestora către scopuri politice sau oneroase..

În continuare este prezentat modul de pregătire a **5 din cele 6 sectoare industriale selecționate**, mai sus menționate (ca reprezentând activități-cheie pe termen scurt și mediu) pentru noul mediu legal și concurențial.

Politica industrială a României ar trebui să combine - pe termen scurt și mediu - strategia de îmbunătățire *intra-industrială* cu strategia de îmbunătățire *inter-industrială*. Altfel spus, politica industrială nu ar trebui să vizeze doar menținerea competitivității sectoarelor tradiționale *elastice prin preț* (textile și produse textile, prelucrarea lemnului și produse din lemn, mobilă), ci ar trebui și să impulsioneze acele sectoare ce sunt tehnologic intensive (echipamente de telecomunicații, software, automobile, etc.), ce au un nivel mediu și mare de *elasticitate prin calitate* și ale căror produse exportate ar putea fi plasate în segmentele de prețuri medii și mari. Această abordare va genera o îmbunătățire generală a calității ce ar putea reprezenta o bază pentru creșterea economică susținută.

Principalele *avantaje comparative* ale sectoarelor industriale textile și produse textile, prelucrarea lemnului și produse din lemn și mobilă constă în distanța redusă față de piețele UE și în forța de muncă înalt calificată și considerabil mai ieftină decât în UE. Un salariu mediu de 80-100 USD pe lună în România este mult mai economic decât salariul lunar de cel puțin 1500 USD în statele membre ale UE.

De remarcat că sectoarele echipamentelor de telecomunicații, automobilelor și software-ului sunt industrii globalizate și sensibile la calitate. Ele se bazează pe aplicarea permanentă a rezultatelor cercetării științifice și necesită aptitudini sofisticate. Dar ele oferă o rată înaltă a investițiilor și a inovării tehnice și generează puternice fluxuri de beneficii în economie. Aceste sectoare permit participarea economiei României la “lanțul” de valoare adăugată generată de companiile multinaționale.

Industria lemnului, produselor din lemn și mobilei

Sectorul lemn și produse din lemn este deja, în mare măsură, orientat spre exporturile către UE. De curând el a beneficiat de înalte nivele de creștere a investițiilor, în special datorită firmei Gruppo Frati, principalul acționar al firmei MDF Sebes Frati. Menționăm că cea mai mare investiție italiană în România, Complexul de prelucrare a lemnului MDF Sebes Frati - valorând 160 milioane USD - a fost inaugurat în octombrie 2000.

Întreprinderile ce fac parte din acest sector sunt puternic expuse cadrului legislativ al UE. Introducerea și îmbunătățirea echipamentelor de control al poluării – incluzând boilere moderne, instalații de incinerare a deșeurilor precum și instalații de colectare/reținere a așchiilor, talajului și prafului – implică anumite costuri semnificative. Alte probleme de mediu privesc emisiile de bioxid de sulf la realizarea plăcilor aglomerate lemnoase (PAL), emisiile de compuși organici volatili la utilizarea adezivilor în producția panourilor din lemn precum și reglementările privind nivelul de formaldehidă în producția de mobilă.

Firma MDF Sebeș Frati produce placaj, un material similar lemnului dar mai ieftin decât acesta precum și scânduri melaminate, HPL laminate și plăci CPL. Fabricile firmei au actualmente o capacitate de producție de peste 300.000 metri cubi de placaj anual. Această firmă produce și rășini care respectă normele UE de protecție a mediului și vin în ajutorul producătorilor români de mobilă ce doresc să reia exporturile către UE. Placajul produs la Sebeș conferă întreprinderilor românești producătoare de mobilă posibilitatea de a ocupa din nou anumite poziții fruntașe. Echipamentele și instalațiile noilor fabrici au trecut cu succes toate testele privind poluarea. Investitorul italian a adus echipamente performante de măsură demonstrând că nivelul poluării este aici sub nivelul normelor europene. Noile capacități de producție nu necesită o creștere a volumului de lemn prelucrat întrucât fabricile dețin tehnologii de ultimă oră capabile să refolosească reziduurile din lemn rezultate din procesul de prelucrare a lemnului.

Firma MDF Sebeș Frati numără actualmente peste 200 de angajați, dar vor fi create alte peste 3000 de locuri de muncă datorită dezvoltării unor industrii orizontale (ecologizarea pădurii, fabricarea mobilei).

De remarcat că, la nivelul României, industria mobilei a deținut, în anul 2000, o pondere de 1,68% din industria națională, 6,08% din exporturile României și 0,54% din importuri. Dar ea a furnizat 37% din valoarea adăugată brută în industria lemnului.

Conform MIR, capacitatea anuală de producție a industriei românești de mobilă ar fi de aproximativ 880 milioane USD. Dar, luând în considerare, numărul de angajați implicați în această industrie, potențialul ei de dezvoltare este mult mai important. Anumite studii au arătat că productivitatea medie a unui muncitor român este de doar 5000 USD pe an,

în timp ce un muncitor din UE realizează o productivitate medie de 78 000 USD. Dacă în următorii 5-6 ani, ca urmare a aplicării unor *strategii eficiente de dezvoltare*, productivitatea muncii va crește substanțial atingând un nivel de ordinul a 45 000 USD, România ar putea atinge – numai în industria mobilei - un nivel de 2,7 miliarde USD dacă va avea 60 000 angajați.

Astăzi, aproape 75% din exporturile românești de mobilă se îndreaptă către UE, în timp ce cota de piață a României în UE a scăzut în mod constant de la 18,3% în anul 1989 la 7% în anul 2001. Exporturile românești de mobilă au un preț foarte scăzut, dar a avut loc o rapidă ajustare a acestuia în funcție de media prețurilor pe ansamblul UE.

Printre problemele cu care s-a confruntat industria mobilei în ultimii 10 ani, cele mai importante se referă la lipsa unei mărci de renume și lipsa proiectanților și designerilor capabili să dezvolte produse noi și interesante. Un proiect finanțat de PHARE a fost deja lansat. Scopul acestuia este de a furniza soluții mai bune de design, capabile să facă față mai bine necesităților dinamice ale pieței.

În concluzie, datorită expunerii deja realizate la cerințele existente pe piețele UE precum și datorită recentelor creșteri ale investițiilor directe, în acest sector industrial nu ar trebui să existe dificultăți în adoptarea acquis-ului.

Industria textilelor și produselor textile

Industria textilelor și produselor textile este unul din cele mai importante sectoare industriale, România bucurându-se de un avantaj comparativ revelat. Industria textilelor și produselor textile reprezintă 4,45% din exporturile economiei românești și 12,5% din întregul export al industriei ușoare, iar segmentul de piață al textilelor și produselor textile românești în cadrul UE este de 4,4%.

De remarcat că, în acest sector, cea mai mare parte a comerțului extern se realizează cu UE. Prețurile românești de export sunt sub media celor din UE. O importanță strategică pentru viitor o are ramura de pretratere și toarcere a fibrelor de in și cânepă.

Această industrie funcționează în ”sistem lohn”. Deși în prezent, „sistemul lohn” poate părea o soluție bună pentru asigurarea de locuri de muncă, în viitorul apropiat această industrie va fi confruntată cu riscul de a rămâne fără o marcă de renume internațional și, în consecință, fără piețe străine importante.

De menționat faptul că, în acest sector, nivelul ISD a crescut recent. În timpul anului 2001, investițiile în noi echipamente au însumat aproximativ 47 milioane EURO. În concluzie, nu ar trebui să apară dificultăți importante în adoptarea acquis-ului.

Industria constructoare de autovehicule

În industria constructoare de autovehicule rutiere, există perspective bune de dezvoltare în industria de automobile datorită actorului de talie mondială Renault care, în următorii 3 ani, intenționează să transforme uzina Dacia Pitești într-un mare exportator, printr-o investiție în valoare de 356 milioane de EURO. Această sumă nu include investițiile de

aproximativ 350-450 milioane EURO, aferente următorului model X90 care va fi produs la Pitești și vizează anumite piețe în formare precum cele din America Latină.

Renault intenționează să lanseze noul model X90 în 2004, la un preț de 5000 EURO. Obiectivul companiei este de a produce 500.000 de autovehicule Dacia până la sfârșitul acestui deceniu, din care 200.000 de autovehicule vor fi produse în România. Renault contează pe noul model X90 pentru a contrabalansa succesul repurtat de firma Volkswagen în transformarea Skodei într-o marcă binecunoscută și renumită.

În anul 2000, Grupul Dacia - Renault a investit 40 milioane EURO pentru modernizarea secției de presare. Zece noi echipamente de presare au fost aduse din Franța în România și sunt utilizate pentru realizarea a două noi linii de asamblare (pentru motoarele E7J ale modelelor Super Nova).

Restructurarea implică de asemenea o atenție sporită acordată activităților de vânzare, iar producția de piese de schimb va fi externalizată unor firme românești specializate (ceea ce determină o evidentă distribuire a beneficiilor).

Grupul Dacia Renault a început să construiască un *Centrul Național pentru Piese de Schimb Dacia* care va fi operațional în primăvara anului 2003. Pe parcursul primei faze, Dacia Renault va investi 7 milioane EURO. Acest centru este situat în sudul Piteștiului și ocupă o suprafață de 47.700 mp. În final el va vinde între 15.000 - 20.000 de tipuri de piese de schimb și accesorii pentru diferitele modele de autovehicule Dacia și Renault. Centrul reprezintă un pas important în eforturile Grupului Dacia-Renault de a impune utilizarea exclusivă a pieselor de schimb originale. Centrul va avea un sistem computerizat de gestionare a stocurilor și va accepta comenzi din străinătate.

Influența Grupului Dacia-Renault în România indică faptul că industria de automobile este bine pregătită pentru a satisface cerințele acquis-ului comunitar.

Industria echipamentelor de telecomunicații

Industria românească a echipamentelor de telecomunicații este o industrie bine înrădăcinată, cu vechi tradiții, întrucât ea produce echipamente ce satisfac cerințele serviciilor de telefonie și de radiocomunicații pentru poliție, apărare, aeronautică, organizații guvernamentale, etc.

Valoarea echipamentelor realizate de industria telecomunicațiilor a reprezentat 515 milioane USD, în anul 2000 și 570 milioane USD în anul 2001.

Întreprinderile cele mai importante de pe piața echipamentelor de telecomunicații sunt: Intrarom, Ericsson, Selectron, Siemens, CIT Alcatel, ENCOM S.A. (firmă mixtă Siemens-Electromagnetica) și EMGS-Goldstar (firmă mixtă Goldstar- Electromagnetica).

Directiva 98/13/EC privind echipamentul terminal de telecomunicații și echipamentul stației satelit a Pământului a fost deja transpusă prin Ordinul Ministrului Telecomunicațiilor 3/1998.

Inspectoratul General de Comunicații este organismul desemnat să emită *aprobări de tip* pentru diferite echipamente, să monitorizeze și să controleze conformitatea cu cerințele acquis-ului.

Autoritatea Națională de Reglementare pentru Tehnologia Informației și Comunicații a fost instituită și a devenit operațională în anul 2002. Misiunea sa este de a prelua managementul procesului de liberalizare a pieței telecomunicațiilor și de a transpune și implementa Directiva 99/5 EC care înlocuiește Directiva 98/13 EC precum și noul pachet legislativ aprobat de Consiliul de Miniștri al UE la începutul anului 2002.

Acest pachet conține cinci Directive privind sectoarele telecomunicațiilor: o directivă privind procedura de autorizare, alta privind asigurarea serviciului universal și 3 reglementări privind politica de alocare a frecvențelor.

În concluzie, pe ansamblu, nici în acest sector industrial nu vor exista dificultăți de adoptare a acquis-ului.

Industria produselor-program (software)

Industria românească a produselor-program (software) este relativ importantă întrucât are aproximativ 25 000 angajați ce realizează anual produse-program și servicii asociate, în valoare de 200 milioane USD .

Această industrie are o dezvoltare exponențială, astfel încât unele mari întreprinderi din domeniu consideră România ca o bază proprie pentru dezvoltarea de produse-program. Microsoft, Cisco, Motorola, Ericsson, se numără printre marile întreprinderi ce și-au stabilit filiale în România pentru a profita de specialiștii români, excelenți și ieftini .

Există cel puțin două *istorii de succes* relevante în domeniul dezvoltării de software în România.

SOFTWIN Consulting Inc. este o întreprindere românească de vârf în domeniul software-ului și își desfășoară activitatea în Suedia, Marea Britanie , SUA, Franța, Finlanda, Germania precum și în alte țări. SOFTWIN este renumită în dezvoltarea produselor-program de vârf și cooperează cu întreprinderi de vârf din străinătate. .

SIVECO România este renumită pentru furnizarea de pachete software foarte flexibile realizate cu tehnologia SIVECO Grup.

Dacă modelele de succes ale firmelor SIVECO și SOFTWIN ar putea fi reproduse la scară mai largă, atunci România ar deveni o bază atractivă pentru dezvoltarea de software și servicii asociate.

România are un bun potențial pentru a dezvolta soluții , produse și servicii de tehnologia informației . Dar, pentru a penetra piețele internaționale și a concura cu țări-lidere în domeniu ca India și Irlanda, întreprinderile românești specializate ar trebui să implementeze un sistem de management al calității în proiectarea și producția de software-ului precum și sisteme de testare adecvate.

Cele mai importante *modele de îmbunătățire* disponibile în prezent sunt:

- CMM - Modelul de Maturitate al Capabilității
- ISO 9001 (Sistemul de Management al Calității)
- ISO/ IEC 15504 (Evaluarea Procesului de Elaborare a software-ului) sau Baldrige (SUA) sau Bootstrap (Europa)

- ISO/ IEC 12207 (Procesele Ciclului de Viață al Software-ului)
- Rezultatele unei cercetări privind productivitatea software-ului (MIS), realizată de Trillium (Telecom)

Considerăm că întreprinderile românești ar trebui să implementeze modelul ISO 9001 și/ sau CMM pentru a putea penetra piețele americane și europene.

Rezultatul evaluării realizate de ITC privind capacitatea de export a întreprinderilor românești din sectorul IT a furnizat nivelul 6. Se apreciază că în anii 2007-2008, România ar putea atinge nivelul 7-8.

În concluzie, și în domeniul producției de software, acquis-ul comunitar ar trebui considerat ca o extraordinară oportunitate de a face lucrurile mai bine.

Secțiunea 6. Crearea unui sistem de acces la expertiză („coaching shared system”) pentru agenții economici și utilizarea informației ca resursă strategică, pentru a face față presiunilor concurențiale

În condițiile globalizării producției și piețelor, informația, ca „materie primă”, a devenit un factor decisiv al performanței. Au avantaje competitive acele state, acele instituții publice și acei agenți economici care înregistrează succese în crearea, prelucrarea și distribuirea informației, dar și în transformarea informației în cunoștințe .

Toate indiciile concrete converg către ideea că industria românească trebuie să aibă o orientare globală în conceperea strategiilor de marketing și a programelor tactice. În marketing-ul industrial contemporan, o perspectivă globală nu este un lux, ci o necesitate. Lipsa unor instrumente puternice de marketing constituie unul dintre principalele puncte slabe ale industriei din România.

Nu se pot lua decizii de marketing în lipsa unor informații relevante și corecte. Fără cunoașterea suficientă a mediului de piață este practic imposibilă segmentarea piețelor industriale. Indiferent dacă aceasta se face în funcție de criterii geografice, demografice sau în funcție de comportamentul de cumpărare, de caracteristicile produsului sau de beneficiile obținute, segmentarea pieței nu poate fi eficace atât timp cât nu se obțin informații actuale, exacte și relevante. Spre exemplu, segmentarea în funcție de beneficiile obținute presupune o înțelegere profundă a beneficiilor care sunt importante pentru cumpărătorii din cadrul fiecărui segment. Segmentarea în funcție de caracteristicile produsului presupune o înțelegere profundă a atributelor care sunt importante pentru cumpărători și pentru adoptarea deciziei de cumpărare.

Primul pas din orice proces de planificare de marketing implică o analiză a situației existente pe piață. Cu alte cuvinte, colectarea informațiilor trebuie să aibă loc înainte de stabilirea obiectivelor, de crearea strategiilor și de implementarea planurilor tactice.

Aceeași logică se aplică și în procesul decizional legat de elementele mixului de marketing(produs/ serviciu, distribuție, promovare, preț/ tarif). Managerii operaționali, cum ar fi managerii de produs, de vânzări etc. au nevoie de semnale dinspre piață pentru a crea strategii și programe realiste. De exemplu, managerii de produs nu pot defini caracteristicile produselor fără unele informații colectate de pe piață; managerii însărcinați cu publicitatea au nevoie de informații privitoare la nevoile, cerințele și așteptările cumpărătorilor pentru a putea stabili ce canal de distribuire sau de informare

trebuie folosit; iar managerii care stabilesc prețul produsului nu își pot îndeplini obligația în mod corect atât timp cât nu cunosc valoarea pe care produsele/ serviciile o au pentru clienții actuali și potențiali.

Pentru a-și valorifica în mod optim șansele pe piața internațională, agenții economici din România au nevoie, în prealabil, de informații relevante permițându-le să determine în mod obiectiv ce rezistență vor întâmpina și ce dificultăți vor trebui să fie depășite pentru a vinde anumite produse/ servicii consumatorilor străini. Oferirea diferitelor informații necesare tuturor celor care au nevoie de ele este o parte componentă a procesului indispensabil de informare și cunoaștere. Acesta este motivul pentru care punem accentul pe constituirea și dezvoltarea în România a unui *sistem de acces la expertiză* („coaching shared system”) pentru agenții economici, bazat pe parteneriate ale sectorului public și privat și capabil să mărească gradul de conștientizare a interdependenței subtile între diferitele dimensiuni ale procesului competitiv global.

Componentele sistemului de acces la expertiză („coaching shared system”) sunt următoarele: un *Grup operativ* sub formă de rețea națională și un *Sistem Informațional Public pentru Marketing Industrial* (SIMPI – Public Industrial Marketing Information System).

Rețeaua ar trebui să reunească toate părțile interesate, atât publice, cât și private, incluzând atât personalul tehnic, cât și reprezentanți ai agenților economici exportatori, actuali și potențiali, precum și reprezentanți ai MIR, ASRO, RENAR, BRML, organismelor de evaluare a conformității și de certificare, ai Centrului Român pentru Comerț Exterior, ai organismelor de consultanță, educare și instruire, ai camerelor de comerț și industrie, ai agențiilor de comerț exterior, ai organizațiilor profesionale, precum și consultanți comerciali, de managementul calității și ai principalelor bănci comerciale, etc. Fiecare membru al rețelei va pune la dispoziție și va sprijini financiar cei mai buni specialiști ai săi în domeniile cheie, specialiști ce vor forma Grupul operativ permanent. Toți partenerii trebuie să se poată implica și să poată dea dovadă de predictibilitate în chestiunile cruciale pentru succesul activității de export.

Complementaritatea aptitudinilor și a agendei de lucru este vitală pentru Grupul operativ. Pentru a facilita rezolvarea unei probleme comune, toate părțile trebuie să contribuie cu informații relevante și să beneficieze de pe urma informațiilor care apar în cadrul acestui proces. Pe lângă o comunicare deschisă și sinceră, mai este nevoie și de definirea clară a rolurilor și domeniilor de activitate ale fiecărui partener.

Membrii acestui Grup operativ ar trebui să îndeplinească un set de cerințe relativ complexe. Simpla expertiză tehnică nu este suficientă pentru rezolvarea problemelor care apar. Mai sunt necesare aptitudini speciale în comunicare, mediere, interacționare, negociere, de gestionare a bazelor de date de marketing, etc. ca și o cunoaștere profundă a practicilor legislative, comerciale și financiare din toate țările care sunt sau devin piețe de export pentru produsele/ serviciile României. Factorul decisiv rămâne capacitatea lor de a analiza procese, structuri, contexte și interese.

În consecință, membrii acestui Grup operativ ar trebui să fie pregătiți în așa fel încât să devină capabili fie să satisfacă integral cerințele întreprinderilor, fie să orienteze întreprinderile solicitante către alte surse de expertiză din cadrul sistemului.

Camerele de comerț și industrie ar putea juca un rol decisiv în acest nou context, pe de o parte deoarece funcția lor fundamentală este aceea de informare, pregătire și susținere, iar

pe de altă parte deoarece au o mare putere de diseminare prin rețelele lor teritoriale existente ce se află în imediata apropiere a întreprinderilor.

Principala misiune a Sistemului de Acces la Expertiză („Coaching Shared System”) constă în colectarea și difuzarea informației de marketing . Această funcție ar trebui să fie asigurată în mod selectiv și conștient pentru a putea conferi avantaje reale. Selectivitatea ar trebui să se refere la stabilirea unor obiective precise și la alegerea acelor surse de informație capabile să furnizeze datele și informațiile cele mai corecte, fiabile, relevante și actuale. Grupul operativ ar trebui să analizeze toate sursele ce ar putea furniza asemenea date și informații și ar trebui să creeze apoi un *Sistem Informațional Public pentru Marketing Industrial* (SIPMI) astfel încât să fie asigurat fluxul informațional dorit.

Figura 4.2. ilustrează cadrul conceptual al SIPMI așa cum ar trebui el aplicat agenților economici ce acționează pe piețele industriale. Logica acestui model poate fi descrisă după cum urmează: Grupul operativ acționează pentru stabilirea rețelei și colectează, din diferite surse, date și informațiile privitoare la piețele țintă din străinătate. Unele informații sunt primare, iar altele sunt secundare; unele sunt interne, iar altele sunt externe. După aceea Grupul clasifică, înregistrează și actualizează datele și informațiile colectate, utilizându-le pe acelea de care este nevoie imediat și păstrându-le pe cele despre care se știe că, întrucât au o anumită aplicabilitate în marketing, vor putea fi utile în viitor.

Aceste informații sunt apoi structurate în așa fel încât să devină o bază solidă pentru planurile de marketing ale agenților economici, ajutându-i să-și formuleze strategii realiste. În final, datele și informațiile colectate, structurate și adaptate devin componente ale produselor și serviciilor ce vor fi oferite, ale prețurilor și tarifelor ce vor fi stabilite , ale metodelor de promovare ce vor fi utilizate și ale modificărilor în sistemul de distribuție ce vor fi operate.

După stabilirea acestor decizii, procesul este reiterat de nenumărate ori în funcție de reacțiile clienților și ale concurenților față de deciziile adoptate. Dat fiind că SIPMI nu întrerupe niciodată colectarea datelor monitorizate de pe piețele internaționale, el poate furniza agenților economici români un flux continuu de informație de marketing, asigurând astfel realizarea unui proces decizional inteligent.

Funcția principală a SIPMI este aceea de a colecta, înregistra, păstra, actualiza, analiza și distribui, pe baze permanente și la momentul potrivit, cele mai adecvate date și informații de piață ce sunt necesare și utile agenților economici . Logica SIPMI este evident proactivă și dificil de combătut: dacă piețele țintă au în ultimă instanță capacitatea de a accepta sau respinge un produs sau un serviciu, o campanie de publicitate sau orice altceva, devine imperios necesar ca atitudinile, cerințele și așteptările existente pe piața țintă să fie luate în considerare înainte de adoptarea deciziei. Stabilirea unor decizii de marketing în lipsa datelor și informațiilor de pe piața vizată pare lipsită de sens și riscantă, având în vedere intensitatea concurenței cu care se confruntă majoritatea exportatorilor români. SIPMI urmărește să ofere informații despre exigențele legislației, cerințele și așteptările clienților, evoluția concurenților și a produselor/ serviciilor lor, etc., înainte de a se ajunge, eventual, într-o situație de criză. Dacă este corect implementat, SIPMI poate îndeplini pentru exportatorii români atât o funcție preventivă, cât și una curativă.

Un SIPMI bine pus la punct poate, în general, să furnizeze mai multe tipuri de analize, rapoarte și chiar monografiile de tipul “Cum să facem afaceri în Franța/ Germania/ SUA/ Israel etc.” pe baza unor structuri regularizate și predefinite.

Un SIPMI complet ar trebui să poată colecta și furniza acele informații ce sunt necesare pentru ca exportatorii români să poată face față cu succes concurenței.. Un SIPMI de bună calitate ar trebui să colecteze și să stocheze date și informații din anumite domenii. Aceste domenii pot fi, de exemplu, cele menționate în Tabelul 4.1., în care sunt prezentate și tipurile uzuale de surse de date și informații.

Crearea unui SIPMI cuprinzător este de natură să ofere agenților economici din România o serie de *avantaje* ca:

1. o mai mare profitabilitate, pe segmente de piață (macro și micro segmente);
2. reducerea cheltuielilor de marketing și un control mai strict al costurilor;
3. o identificare mai rapidă a forțelor și evenimentelor care influențează vânzările și profiturile;
4. sprijin decizional documentat pentru planificarea strategică și tactică;
5. îmbunătățirea eficienței distribuției;
6. îmbunătățirea evaluării și controlului activității de marketing;
7. o mai mare precizie în previzionare și proiectarea bugetelor;
8. o bază de date pentru planificarea strategică, destinată unei evaluări mai rapide și mai precise a opțiunilor.

SIPMI oferă și autorităților publice o serie de *avantaje*, precum:

1. monitorizarea dinamicii avantajelor competitive;
2. o bază solidă pentru o elaborare proactivă a strategiei;
3. evaluarea riscurilor cu care se confruntă agenții economici;
4. posibilitatea stabilirii unui indicator de dezvoltare sectorială;
5. programe de acțiune tactică furnizate la momentul oportun.

Studii realizate de sociologii industriali aduc o serie de dovezi care atestă faptul că o specializare prea mare a funcțiilor instituțiilor publice și private și/ sau o lipsă a integrării acestora pot împiedica utilizarea eficientă a instrumentelor calității și declanșarea procesului de inovare. Motivul existenței Sistemului de Acces la Expertiză îl constituie puterea sa de integrare și de auto-reglare. Când baza generării și transiterii cunoștințelor este asigurată de un astfel de sistem, care scoate în evidență procesul de asimilare și adaptare reciprocă, decidenții politici din sectorul public, dar și strategii din sectorul privat se pot integra în rețeaua de relații care asigură funcționarea sistemului. Ei iau parte la procesul de învățare care permite o nouă modalitate de interacțiune cu procesul de stabilire a strategiilor.

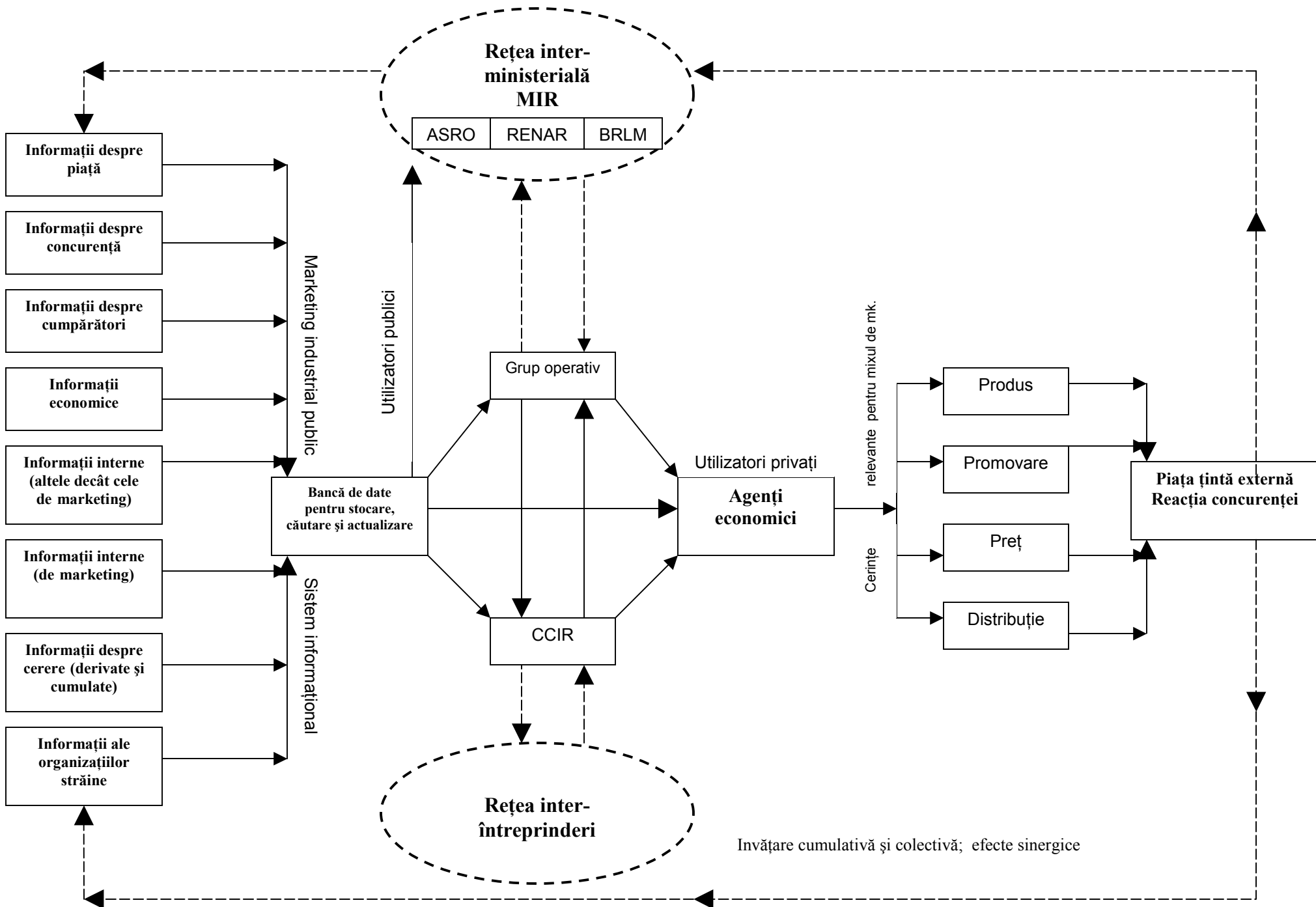

Fig. 4.2 - SIMIP - Sistem Informațional Public pentru Marketing Industrial destinat agenților economici;

Iar cunoașterea generată în mod continuu de procesul de învățare informează strategia. Prin implementarea SIPMI pentru agenții economici devine treptat posibilă atingerea unor obiective care înainte păreau imposibile. Dată fiind miza lui, SIPMI, pe care Bernard Vaucelle și Serban Broché îl propun, este mai mult decât o ipoteză academică de lucru; el devine chiar calea care conduce către succes.

Ariile informaționale din cadrul Sistemului Informațional de Marketing Industrial Public (SIPMI)

Tabel 4.1.

Arii informaționale	Tipurile de informații ce trebuie colectate	Surse de informații
Informații despre piață	Caracteristici ale pieței țintă, precum: dimensiunea și rata de creștere, trendurile sezoniere și ciclice, infrastructura de evaluare a conformității, distribuția geografică, numărul firmelor, alianțele strategice, centrele de putere, intensitatea tehnologică	Surse conexe, asociații comerciale, reviste de comerț, organizații de marketing, consultanți externi de marketing, organizații de standardizare și acreditare, institute de cercetare tehnică
Informații despre concurență	Intensitatea concurenței, numărul și localizarea concurenților, punctele tari și slabe ale concurenților sub aspectul produselor, al canalelor de distribuție, al vânzărilor, al publicității și al stabilirii prețurilor, volumul vânzărilor pe produse, tipul consumatorilor, ritmul inovării	Surse conexe, reviste comerciale, expoziții comerciale, agenți de vânzare directă, furnizori, intermediari, cataloage cu produse, centre de cercetare în afaceri
Informații despre cumpărători	Politicele și procesele de cumpărare, centrele de cumpărare, influențele de cumpărare, motivațiile de cumpărare ale clienților actuali și potențiali Politicele de cumpărare Procedurile de cumpărare Procesul de cumpărare folosit Compoziția centrelor de cumpărare Dimensiunea medie a unei comenzi Frecvența cumpărărilor Procedurile de evaluare a conformității, cerințele de testare a securității și cerințele de certificare a calității Just-in-time ori procedurile EOQ (Organizația Europeană pentru Calitate) ? Motivațiile cumpărătorilor (personalitate, atitudini, imagine despre sine, toleranța la risc, stilul de luare a deciziilor, stilul cognitiv)	Cercetare de piață, agenți de vânzare directă, intermediari, reprezentanți comerciali, consultanți de marketing
Informații economice	Ratele dobânzii, cursurile de schimb, balanța de plăți, produsul național brut, inflație, indicele încrederii consumatorilor, indicele dezvoltării sectoriale	Publicații ale guvernului, reviste de comerț, publicații de afaceri
Informații interne (nu de marketing)	Capacitatea de producție, posibilitățile de cercetare-dezvoltare, posibilitățile tehnice, situația financiară, posibilitățile de cumpărare, perspectiva top- managementului, obiectivele și misiunea companiei	Producție, proiectare, cercetare-dezvoltare, aprovizionare, înregistrările departamentului financiar și informații conexe
Informații interne	Calitatea produsului, liniile de producție, asistența	Managerul de produs,

(de marketing)	post-vânzare pentru fiecare tip de produs; canalele de distribuție; mărimea și competența forței de vânzări; eficacitatea publicității și promovării vânzărilor și competitivitatea prețului.	managerul de vânzări, agenții de vânzare directă, managerul de distribuție, managerul de publicitate, înregistrările de vânzări și de marketing
Informații derivate și cumulate despre cerere	Mărimea și ritmul de creștere a piețelor țintă ale clienților persoane juridice, preferințele și motivațiile de cumpărare ale clienților de pe aceste piețe	Clienții persoane juridice, centrele de cercetare de piață și consultanții, analize ale sectorului industrial internațional
Informații ale organizațiilor străine	Performanțele furnizorilor, distribuitorilor, reprezentanților producătorilor, depozitelor, expeditorilor, transportatorilor, intermediarilor financiari	Înregistrările organizațiilor, recomandări de la clienții acestora, cercetare de marketing, înregistrări mai vechi ale companiilor

SECȚIUNEA 7. Politică Națională a Calității. Recomandări pentru Guvernul României

Pe lângă recomandările concrete pe care le-am făcut la punctele corespunzătoare ale Secțiunii 2, mai propunem următoarele:

7.1. Clarificarea rolurilor și responsabilităților complementare ale diferitelor entități publice și private implicate , o nouă cultură participativă, care să facă posibilă confruntarea eficientă pe o piață competitivă

Într-o economie liberă de piață, organizațiile guvernamentale se implică în mobilizarea tuturor actorilor economici și sociali, în vederea creării de noi aptitudini, de „know-how”, de noi mecanisme, de noi entități (sau în vederea redefinirii rolului celor existente), prin care să fie mai bine definite prioritățile, obiectivele, resursele etc.

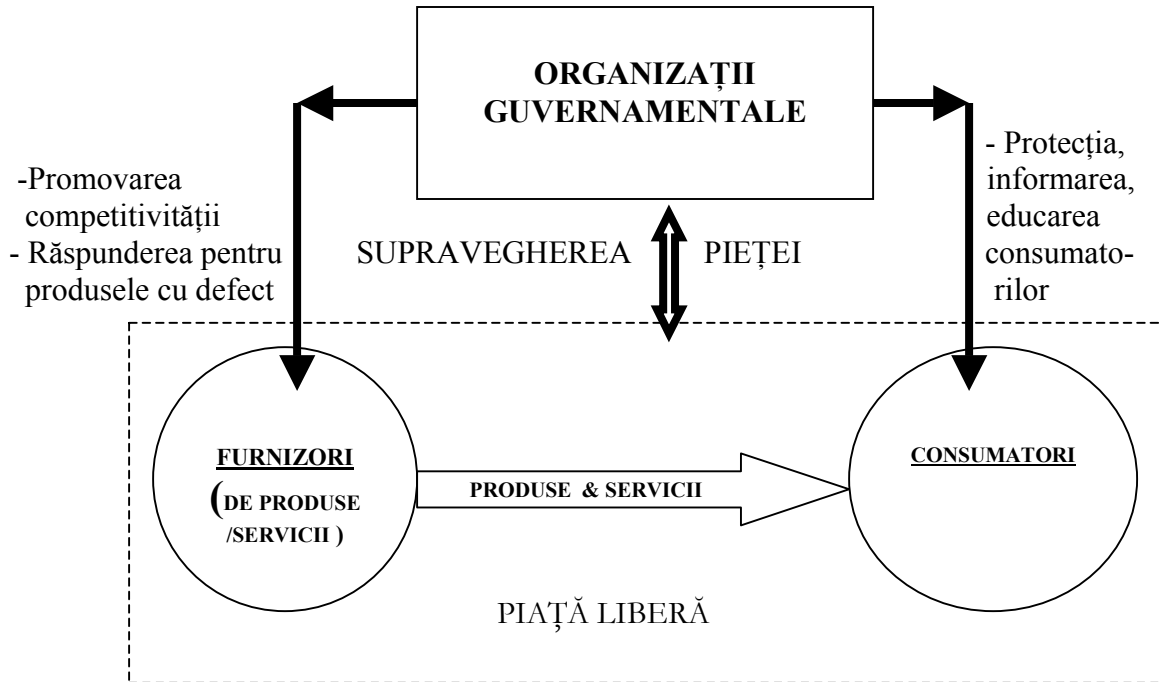
7.2. Elaborarea colectivă și participativă a politicilor și strategiilor naționale, prin folosirea cât mai adecvată a structurilor și proceselor sistemului calității

Cerințe preliminare

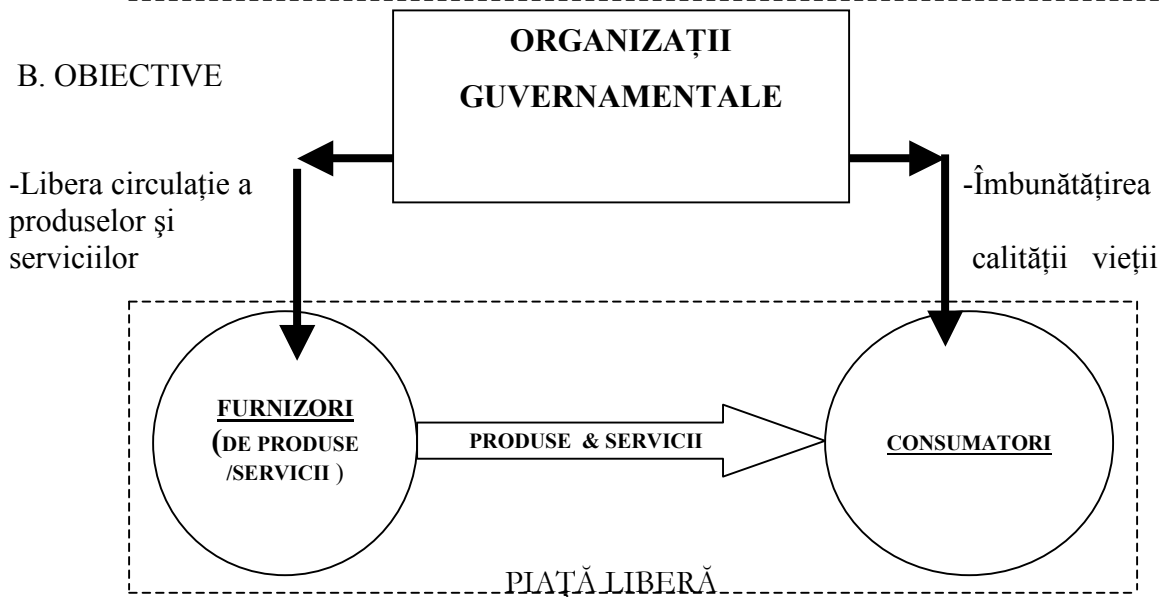
- voință politică din partea Guvernului României în direcția implicării acestuia în elaborarea de politici și strategii în domeniul calității, împreună cu organizațiile guvernamentale, sindicale și patronale, dar și cu organizațiile neguvernamentale și alți actori/ parteneri
- voință politică din partea tuturor partenerilor implicați de a accepta faptul că elaborarea politicilor și strategiilor naționale ar trebui să fie un proces colectiv și participativ, care să reunească toate părțile interesate („stakeholders”) și care să garanteze participarea acestora atât la procesele de luare a deciziilor, cât și la cele de implementare
- voință politică din partea tuturor partenerilor care sunt interesați și care au nevoie de a accepta educarea și instruirea reprezentanților lor în probleme de management al calității

- disponibilitatea și eficacitatea structurilor și proceselor operaționale ale sistemului național de management al calității

A. POLITICI

B. OBIECTIVE

Fig. 4.1. – Implicarea guvernului în politicile și obiectivele calității, într-o economie de piață

Avantaje

- generarea efectului sinergic al eforturilor

- adoptarea, pe baze empatice, a celor mai adecvate politici și strategii în domeniul calității, orientate către satisfacerea cerințelor tuturor clienților și bazate pe o permanentă îmbunătățire
- creșterea eficienței și efectivității proceselor implicate

7.3. Declanșarea urgentă a proceselor de definire și implementare a unei politici naționale de promovare a calității, ce ar putea fi transpusă și adoptată de toți partenerii economici (în special de întreprinderi)

Cerințe preliminare

-Voința politică din partea tuturor actorilor/ partenerilor implicați în sensul conceperii și implementării eficiente și eficace a politicii și strategiilor naționale de promovare a calității

Avantaje

- Îmbunătățirea capacității României de a se integra în UE
- Îmbunătățirea credibilității României pe piața globală
- Creșterea competitivității economiei românești
- Îmbunătățirea mediului de afaceri din România

Propunere detaliată

Răspunderea principală pentru elaborarea și implementarea unei *politici naționale în domeniul calității* revine Guvernului, în colaborare cu toți actorii/ partenerii implicați în sistemul național al calității (a se vedea Tabelul 4.2.). Menționăm că Guvernul României este deja implicat în domeniul calității, prin intermediul anumitor politici macroeconomice existente ca, de exemplu: politica industrială, politica socială, politica de cercetare științifică, politica în domeniul IMM-urilor. Tot Guvernul ar trebui deci să fie și inițiatorul activităților prin care se promovează competitivitatea industriei naționale.

Dar el ar trebui să coopereze cu principalii actori interesați și implicați în această politică - în scopul elaborării și implementării ei - și în primul rând chiar cu agenții economici. Este evident că nu se pot face progrese fără implicarea acestora. Prin urmare, reprezentanții lor ar trebui să ia parte la procesele de elaborare și decizie legate de *politica națională în domeniul calității*. Mai departe, pe baza acestei politici stabilite de comun acord, agenții economici vor putea adopta propriile lor politici adecvate în domeniul calității (politici microeconomice).

Ceilalți actori implicați în definirea și implementarea *politicii naționale în domeniul calității* sunt: organizațiile din infrastructura sistemului național al calității (a se vedea Secțiunea 1), asociațiile agenților economici (comercianților), universitățile, organizațiile sindicale, organizațiile patronale, asociațiile de protecție a consumatorilor etc. Toți acești actori pot contribui în mod coerent la continuarea circulației mesajelor cu privire la calitate, mai ales prin desfășurarea adecvată a propriilor activități uzuale .

Politica națională a României în domeniul calității va avea drept scop plasarea factorului uman pe unul dintre primele locuri în cadrul procesului decizional. Pentru a aduce avantaje întregii societăți, competitivitatea trebuie să creeze un plus de bunăstare atât pentru consumator, cât și pentru angajat. În vederea realizării acestui obiectiv, reprezentanții partenerilor sociali tradiționali – organizațiile sindicale, organizațiile patronale și Guvernul – ca și reprezentanții organizațiilor profesionale, ale celor ce fac parte din infrastructura sistemului național al calității, ai agenților economici și ai altor organizații vor coopera cu reprezentanții *Sistemului național pentru managementul calității* și cu cei ai *Sistemului național pentru protecția consumatorilor*, în vederea elaborării și implementării politicilor și strategiilor din domeniul calității, atât la nivel macroeconomic, cât și la nivel microeconomic.

Organismele consultative existente – Consiliul Interministerial pentru Infrastructura Calității și pentru Armonizarea Reglementărilor Tehnice, Comitetul Interministerial pentru Supravegherea Comercializării Produselor și Serviciilor și pentru Protecția Consumatorilor, precum și Consiliile Consultative pentru Protecția Consumatorilor – își vor coordona acțiunile și vor coopera atât între ele, cât și cu UCSNC-MIR.

În Tabelul 4.3. sunt prezentate structurile și misiunile propuse pentru Sistemul național de management al calității și pentru Sistemul național de protecție a consumatorilor.

Politica națională de promovare a calității își propune să ofere vizibilitate politică și sprijin politic unui vast ansamblu de instrumente și acțiuni desfășurate la nivel local și național, în conformitate cu politica europeană de promovare a calității dar și cu alte politici macroeconomice existente în România (politica industrială, de exemplu). Această politică va fi elaborată prin activitatea participativă și colectivă a reprezentanților tuturor părților interesate din sectorul public și privat. Ea va conduce la elaborarea unor strategii, planuri și programe adecvate. De asemenea, ea ar trebui să fie transpusă și adaptată de toți partenerii economici interesați, atât de cei din sectorul public, cât și de cei din cel privat.

Politica națională de promovare a calității va avea următoarele **obiective**:

A. *Definirea și implementarea unei politici de aplicare sectorială a standardelor naționale, bazată pe următoarele acțiuni:*

- Adoptarea tuturor standardelor EN, CEN-CENELEC și ETSI legate de directivele Noii Abordări (*New Approach*) ca standarde naționale armonizate (SR);
- Promovarea – în rândul agenților economici – a principiilor și avantajelor standardizării voluntare, ca și a Standardelor Române, profesionale și de firmă;
- Publicarea și distribuirea Standardelor Române (SR), în cadrul unor colecții specializate, periodice și actualizate;

Facilitarea accesului liber sau contra cost al celor interesați la colecțiile de standarde naționale și străine ale ASRO (mai ales prin includerea acestora pe un website special).

MATRICEA RESPONSABILITĂȚILOR ÎN CADRUL SISTEMULUI NAȚIONAL AL CALITĂȚII

Tabel 4.2

DOMENIILE RESPONSABILITĂȚILOR FUNDAMENTALE	ACTORII/ PARTENERII POLITICII NAȚIONALE A CALITĂȚII				
	Agenții economici (furnizori de bunuri sau servicii, mari, mijlocii sau mici, publici sau privați etc.)	Organizațiile din domeniul calității (educare, instruire și consultanță în managementul calității, infrastructura de evaluare a conformității, etc.)	Alte organizații (asociații comerciale, universități, sindicate, asociații de protecție a consumatorilor, etc.)	Membri români ai unor organizații profesionale europene (ASRO, BRML, RENAR, ARC, FRPC, FPRC-JMJ, etc)	Autoritățile naționale (MIR, ANPC, etc)
1. Elaborarea Politicii Naționale a Calității	C,D	C,D	C,D	C,D	E,I,C,D
2. Cadrul legislativ	C,I	C,I	C,I	C,I	E,D
3. Standardizarea	C,I	C	C	E,D	C
4. Metrologia	C,I	C	C	E	D
5. Testarea, certificarea, inspecția	C,I	E,D	C	E,D	C
6. Acreditarea	C,I	E,D	C	E,D	C
7. Managementul calității	C,I,E,D	E,D	C,E	C,D	C
8. Acorduri de recunoaștere reciprocă	C	E,I,D	C	E,I,D	C
9. Acorduri europene de evaluare a conformității	C	E,I,D	C	E,I,D	C
10. Premiul românesc pentru calitate	C,I	C	C	E,I,D	C,I
11. Benchmarking	C,I	C	C	E,I,D	C
12. Indicele satisfacției consumatorilor	C,I	C	C	C	E,D
13. Sistemul de calificare și certificare a profesioniștilor în domeniul calității	C,I	E,I,D	C,I	E,I,D	C
14. EURO INFO CENTER	C,I	C	E,I,D	C	C
15. Publicații în domeniul calității	C,I	E,I,D	C	C	C
16. Managementul calității aplicat la nivel sectorial (administrația publică locală/centrală, educație, sănătate, agricultură, transporturi, construcții etc.)	C,I	E,I,D	C,I	C	E,I,D
ROLURI	-Mari furnizori de bunăstare -Motorul economiei naționale	-Promovarea politicilor calității; -Informarea și motivarea managerilor întreprinderilor	-Contribuția la menținerea preocupărilor privind calitatea -Crearea stimulentei necesare	-Crearea instrumentelor adecvate și diseminarea lor	-Elaborarea și implementarea politicii naționale în domeniul calității

Abrevieri: E = elaborează (stabilește), I = implementează realizează practic), D = decide, C = cooperează

B. Definierea și implementarea unei politici de abordare sectorială a dezvoltării competitivității, bazată pe următoarele acțiuni:

- Adoptarea tuturor directivelor Noii Abordări (*New Approach*) ca legi naționale;
- Promovarea principiilor care guvernează răspunderea pentru produsele cu defect;
- Inițierea unor acțiuni de benchmarking în cadrul unor organizații model din România și din statele membre ale UE;
- Crearea unor sisteme de informare specifice și lansarea unor acțiuni de educare și instruire destinate agenților economici la nivel național și regional;
- Promovarea sistemelor ISO 9000 de management al calității, a sistemelor ISO 14000 de management al mediului înconjurător, ca și a modelelor de excelență europene;
- Implicarea întreprinderilor din România în acțiuni europene legate de Premiul European al Calității (*European Quality Award*), Săptămâna Europeană a Calității (*European Quality Week*), Observatorul European al Calității (*European Quality Observatory*) etc
- Promovarea în toate organizațiile publice (inclusiv în cele din administrația publică locală și centrală) a aspectelor de management al calității și a culturii manageriale orientate către piață și clienți.

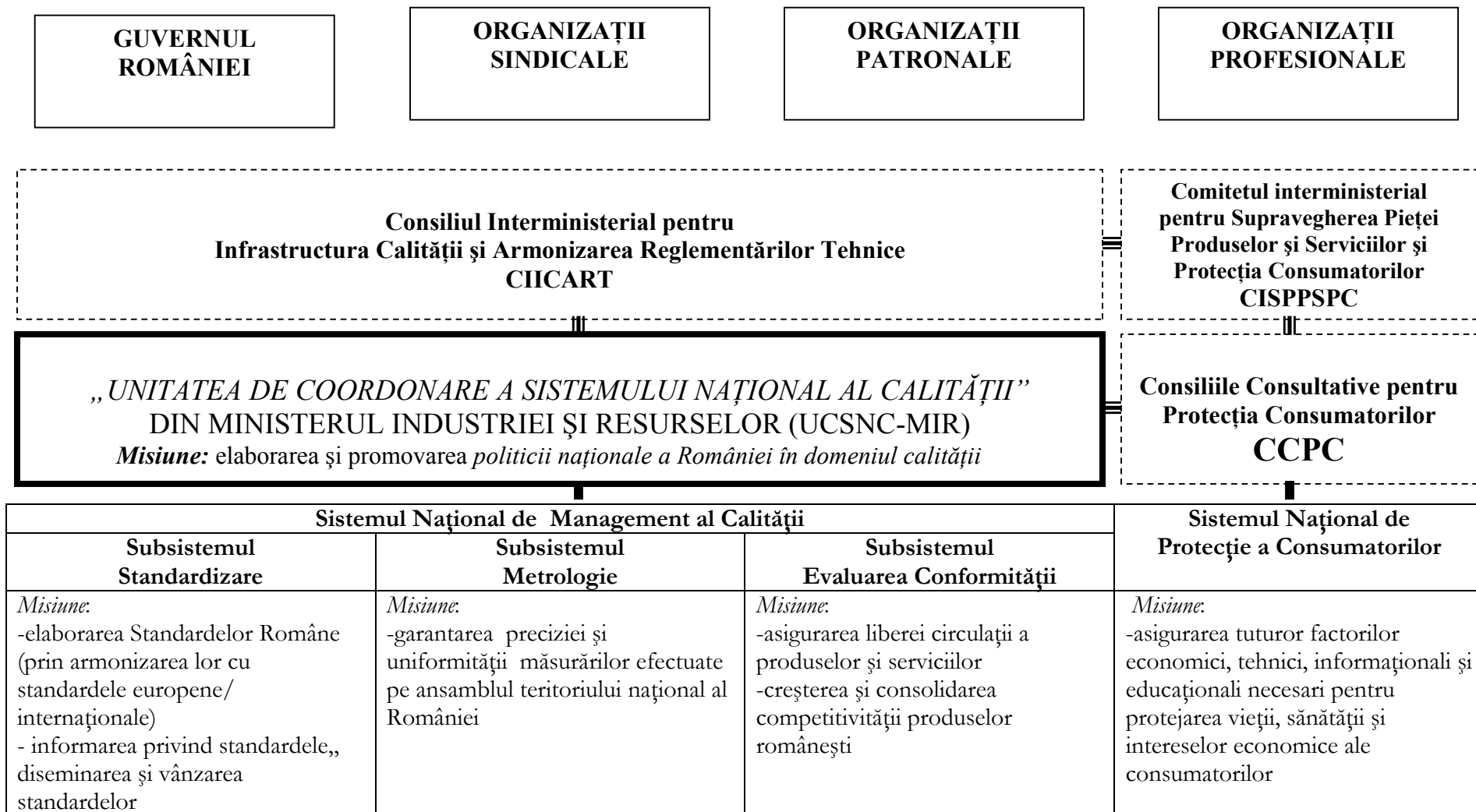
C. Definierea și implementarea unei politici de abordare sectorială a educației consumatorilor la nivel național, bazată pe următoarele acțiuni:

- Elaborarea unui sistem eficace și eficient de supraveghere a pieței (de către ANPC și alte organizații guvernamentale);
- Educarea și instruirea consumatorilor cu privire la modalitățile și metodele la care pot recurge pentru a-și proteja propriile drepturi și interese (de către mass-media și organizațiile neguvernamentale de protecție a consumatorilor și de promovare a calității);
- Elaborarea și implementarea unor standarde și proceduri de testare comparativă (pentru început, măcar pentru cele mai importante bunuri vândute în România) și prezentarea rezultatelor acestora în publicații distribuite la nivel național, astfel încât consumatorii români să își poată asuma și îmbunătăți rolul pe care îl au pe o piață liberă;
- Adoptarea modelului de bază al Indicelui European de Satisfacție a Consumatorilor (*European Customer Satisfaction Index*), definierea și calcularea periodică a Indicelui de Satisfacție a Consumatorilor Români (*Romanian Customer Satisfaction Index*).

STRUCTURILE SISTEMELOR NAȚIONALE DE MANAGEMENT AL CALITĂȚII ȘI DE PROTECȚIE A CONSUMATORILOR

Tabel 4.3.

<p><i>Structuri:</i></p> <p>a) organism național de standardizare ASRO (neguvernamental)</p> <p>b) organisme sectoriale de standardizare (<i>ar trebui să fie autorizate de MIR, pe baza propunerilor ASRO</i>)</p>	<p><i>Structuri:</i></p> <p>a) organism național de metrologie legală BRML (guvernamental) cu filiale județene</p> <p>b) organism național de metrologie tehnică INM</p> <p>c) Registrul Național al Etaloanelor</p> <p>d) laboratoare de calibrare (<i>ar trebui să fie acreditate</i>)</p>	<p><i>Structuri:</i></p> <p>a) organism național de acreditare RENAR (neguvernamental) <i># cu acreditare</i></p> <p>b) organisme de certificare pentru produse, sisteme de management al calității/mediului, personal</p> <p>c) organisme de inspecție</p> <p>d) laboratoare de testare <i># fără acreditare</i></p> <p>e) organizații de consultanță și educare/ instruire în managementul calității</p>	<p><i>Structuri:</i></p> <p>a) organism național de protecție a consumatorilor ANPC (guvernamental)</p> <p>b) alte structuri guvernamentale implicate în supravegherea pieței</p> <p>c) rețeaua județeană a OJPC (guvernamental)</p> <p>d) organizații neguvernamentale de protecție a consumatorilor (APC și altele)</p> <p>e) rețeaua județeană a APC</p>
<p><i>Repere:</i></p> <p>-Directive CE</p> <p>-standarde europene/internaționale</p> <p>-legea națională a standardizării</p>	<p><i>Repere:</i></p> <p>-Directive CE</p> <p>-Documentele OIML</p> <p>-legea națională a metrologiei</p> <p>-standarde și norme metrologice naționale (“instrucțiuni”)</p>	<p><i>Repere:</i></p> <p>-Directive CE, acorduri</p> <p>-legea națională privind evaluarea conformității</p> <p>-standarde și proceduri internaționale/europene/naționale</p>	<p><i>Repere:</i></p> <p>- Directive CE, acorduri</p> <p>- Legea națională cadru cu privire la protecția consumatorilor</p> <p>-standarde naționale</p>
<p><i>Legislație românească de bază:</i></p> <p>-OG 38/1998</p>	<p><i>Legislație românească de bază:</i></p> <p>- OG 20/1992</p> <p>-HGR 853/1999</p>	<p><i>Legislație românească de bază:</i></p> <p>- OG 39/1998</p> <p>- Legea 608/2001</p> <p>- HGR 71/2002</p> <p>- HGR 57/1999</p>	<p><i>Legislație românească de bază:</i></p> <p>- OG 21/1992</p> <p>- HGR 166/2001</p> <p>- HGR 251/1994</p>
<p><i>Structuri reprezentative în România:</i></p> <p>ASRO</p>	<p><i>Structuri reprezentative în România:</i></p> <p>BRML, INM</p>	<p><i>Structuri reprezentative în România:</i></p> <p>RENAR, ARC, RENA, FRPC RC-EOTC, FPRC-JMJ</p>	<p><i>Structuri reprezentative în România:</i></p> <p>ANPC, OPC, APC</p>

7.4. Planul național de informare, comunicare și pregătire

Cerințe preliminare

Voință politică din partea tuturor actorilor/ partenerilor implicați în sensul ameliorării comunicării lor și a educării și instruirii lor în domeniul managementul calității, astfel încât să fie îmbunătățite aptitudinile, pregătirea de bază, competența, atitudinile și comportamentele în domeniul calității.

Avantaje

- Creșterea eficienței și efectivității comunicării scrise și orale;
- Îmbunătățirea capabilității de implementare a managementului calității.

Propuneri detaliate

Prezentul plan cuprinde următoarele **acțiuni**:

- Implementarea unui *sistem de acces la expertiză* (descrie în Recomandarea . 4.2.), în care urmează să fie incluși toți actorii/partenerii implicați în sistemul național al calității ;
- Constituirea unor acorduri de parteneriat oficiale între diferitele subsisteme componente și între diferiții parteneri implicați (acorduri în care urmează să fie incluse obiectivele urmărite, obligațiile reciproce, indicatorii relevanți, valorile țintă și termenele de realizare stabilite);
- Crearea, punerea în funcțiune și administrarea unui website eficace și interactiv, la care să aibă acces toți actorii/partenerii implicați în sistemul național al calității;
- Înființarea , publicarea și distribuția periodică a unei publicații specializate, care să le ofere consumatorilor informații credibile, exacte și complete în legătură cu prețurile și calitatea produselor și serviciilor existente pe piață;
- Elaborarea, tipărirea și distribuția periodică a unor pliante, broșuri și a altor publicații specializate care să vizeze informarea și educarea consumatorilor (mai ales prin intermediul asociațiilor de protecție a consumatorilor);
- Elaborarea/traducerea, tipărirea și distribuția (mai ales prin intermediul vânzătorilor de carte) a unor cărți bine fundamentate și cuprinzătoare, cu privire la conceptele, principiile, tehnicile, metodele și instrumentele de management al calității;
- Introducerea unor aspecte privind educația consumatorilor în programa școlară pentru clasele I-VIII, dar și, opțional, în programele de formare continuă;
- Introducerea unor aspecte privind educația consumatorilor în programa școlară a tuturor liceelor tehnice și economice de stat;
- Organizarea unor Masterate și Doctorate în domeniul managementul calității, bazate pe standardele, procedurile și bunele practici ale universităților europene.

7.5. Adaptarea, consolidarea și alocarea de resurse adecvate (umane, financiare și materiale)

Cerințe preliminare

- Voință politică de a aloca resurse importante pentru sistemul național al calității din România
- Voință politică de a implementa principiile, tehnicile, metodele și instrumentele privind răspunderea moral- financiară (“accountability”)

Avantaje

- Atingerea obiectivelor din *Planul Național de Promovare a Calității* (a se vedea Recomandarea 4.4.)

Propuneri detaliate

- Identificarea tuturor resurselor necesare: financiare, materiale, umane, informaționale și energetice;
- Determinarea cantităților necesare din fiecare resursă identificată ;
- Adaptarea, consolidarea și alocarea resurselor adecvate astfel determinate;
- Implementarea unor metode și instrumente de control care să permită cunoașterea exactă și detaliată a modului în care au fost consumate resursele;
- Realizarea *Planului Național de Promovare a Calității* (a se vedea Recomandarea 4.4.).